

CUVÂNTURIERUL UCRAINEAN

Luptați și veți învinge!

М. Улебренку

Serie nouă, nr. 465-466 / octombrie 2022

Revistă a Uniunii Ucrainenilor din România

ZIUA MONDIALĂ A DICȚIONARULUI – 395 DE ANI DE LA TIPĂRIREA PRIMULUI LEXICON UCRAINEAN –

„Scriitor este acela care creează dicționarul, nu cel care îl folosește, pentru a-și scrie opera.”

„La început era Cuvântul și Cuvântul era la Dumnezeu și Dumnezeu era Cuvântul” (Ioan 1, 1) reprezintă, după unii, un simplu verset al Evangheliei după Ioan, iar, după alții, un enunț filosofic, pe care îl știu fie direct din Sfânta Scriptură, fie ca urmare a audierii Sfintei Evanghelii în cadrul Liturghiei Învierii, din prima zi de Paști.

Cuvântul este mai mult decât un instrument de comunicare verbală sau scrisă (acea „Unitate de bază a vocabularului, care reprezintă asocierea unui sens (sau a unui complex de sensuri) și a unui complex sonor” – cf. DEX-ului), el constituie acea unealtă spirituală și materială care transcende atât învelișul sonor, cât și cel caligrafic, căci, după cum rezultă din citatul de mai sus, el este ubicuu dintotdeauna: era prezent înainte de crearea lumii, în momentul face-rii lumii și a primilor oameni și, bineînțeles, în tot ceea ce a urmat după și până în zilele noastre (cf. celorlalte 11 definiții date de DEX, ca, de exemplu, cea de-a doua: „Gând, idee exprimată prin vorbe”). Astfel, cuvântul, în afară de a fi o unitate de bază a vocabularului și, implicit, una fundamentală a limbii, este, în aceeași măsură, instrumentul definitoriu al gândirii și, în același timp, al comunicării între oameni, care, cel puțin din punctul de vedere al unui creștin, trebuie considerat ca element indivizibil al Divinității (al Sfintei Treimi).

Cuvintele sunt singurele instrumente lăsate moștenire omului pentru care nu se plătesc dări. De ele se folosesc preoții, medicii, fizicienii, militarii, judecătorii, scriitorii, jurnaliștii, profesorii, de fapt toate categoriile de oameni, indiferent de profesie, de îndeletnicire, de vârstă, de sex, de poziție socială etc.

Ne vom îndrepta atenția, de data aceasta, spre „independența cuvintelor”, spre „izolarea” acestora, statut pe care îl obțin odată ce sunt fișate, aranjate în ordine alfabetică și publicate în dicționare, când lexemului (cuvântului) îi este asociat un sens (sau mai multe), stabilindu-se binecunoscuta interdependență între formă și conținut. (Cea de a

doua funcție a cuvântului, mai importantă decât prima, dar indivizibilă de aceasta, este cea comunicativă, când, cu ajutorul gândirii, înțelesurile izolate ale cuvintelor fuzionează, oferind posibilitatea de a transmite varii informații).

Avem în vedere realitatea materială, conform căreia cuvintele, ca unități lexicale ale unei limbi ce formează vocabularul acesteia, prin glosarea lor de către lingviști (lexicografi), ajung în paginile unor volume numite dicționare sau lexicoane, valoarea cărora este incomensurabilă, fie că vorbim de cele bilingve, fie de cele istorice și etimologice sau de cele de specialitate.

Este cunoscut faptul că, pe parcursul ultimelor secole, sărbătorile religioase au fost „urmărite” de cele laice, apărute ca o contrapondere la primele, probabil, după modelul „psihologul îi ia locul preotului”. Așa au apărut: „Ziua Internațională a Limbii Materne”, „Ziua Internațională a Poeziei”, „Ziua Internațională a Pământului”, „Ziua Internațională a Dansului”, „Ziua Mondială a Mediului”, „Ziua Profesorului”, „Ziua Internațională a Traducătorilor”, „Ziua Internațională a Animalelor”, „Ziua Internațională a Toleranței”, „Ziua Internațională a Televiziunii”, „Ziua Drepturilor Omului” etc. Azi, numărul acestora depășește 150, unele dintre ele fiind recunoscute de organizații la nivel mondial (ONU, UNESCO, Uniunea Europeană, Organizația Mondială a Sănătății, Organizația Internațională a Muncii), iar altele – de diverse alte organizații și entități cu reprezentare internațională, națională sau la nivel local (Organizația Internațională a Francofoniei, Organizația Meteorologică Mondială, Consiliul Internațional al Muzeelor, Organizația Internațională de Standardizare, Organizația pentru Alimentare și Agricultură ș.a.).

O astfel de zi este cea dedicată lexicoanelor, acelor volume în care sălășluiesc cuvintele unei limbi sau ale mai multor idiomuri, fiind cunoscută ca „Ziua Mondială a Dicționarului” (situată, oarecum, în același plan cu „Ziua Internațională a Vocabularului, celebrată la 18 ianuarie, cu o deschidere mai mare la noi în țară”).

(Continuare la pagina 7)

Ioan HERBIL

Uniunea Ucrainenilor din România condamnă în termenii cei mai duri atacurile țintite ale Federației Ruse asupra marilor orașe ucrainene, a populației și a infrastructurii civile din Ucraina!

Toți cei responsabili pentru comiterea acestor crime de război trebuie trași la răspundere!

Din sumar:

- ◆ **Din agenda deputatului UUR** ➤ pag. 2
- ◆ **Cronica activității UUR** ➤ pag. 4,5,6
- ◆ **Festivalul Minorităților Etnice, la Timișoara** ➤ pag. 8
- ◆ **Festivalul muzicii religioase ucrainene, la Satu Mare** ➤ pag. 10
- ◆ **Satul Bălcăuți, în sărbătoare** ➤ pag. 13
- ◆ **Vara la stână, la Rona de Sus** ➤ pag. 14
- ◆ **Fericiți cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul** ➤ pag. 16

DEMERSURI PENTRU REZOLVAREA PROBLEMELOR SEMNALATE DE CETĂȚENI

Situația colectării deșeurilor menajere din județul Maramureș este cunoscută la nivelul Ministerului Mediului de mai mulți ani, nemulțumind cetățenii și punând presiune asupra bugetului autorităților locale. Adunarea gunoaielor rezultate din gospodării, lunar sau bilunar, reprezintă, în continuare, o problemă care, pe lângă efectele sanitare negative, produce efecte dăunătoare asupra mediului, amplificând fenomenul de depozitare ilegală, în spații neconforme și diminuând bugetul autorităților locale, care suportă costuri enorme pentru colectarea și transportarea deșeurilor menajere la peste 200 km.

Un astfel de efort financiar pentru o primărie din mediul rural care nu beneficiază de fonduri mari de pe urma taxelor și a impozitelor, este o ade-vărată provocare.

Odată cu închiderea celor două platforme de depozitare temporară a deșeurilor din județul Maramureș, situația colectării resturilor menajere a fost și continuă să fie una dificilă pentru cetățenii și autoritățile din Mara-mureș.

Despre ce securitate sanitară putem vorbi într-o comunitate unde deșeu-urile menajere se colectează o dată pe lună sau, în cel mai fericit caz, de două ori în acest interval? Ce buget trebuie să aibă o primărie din mediul rural ca să poată colecta și transporta și astfel de deșeuri? Aceste întrebări legitime nu pot deveni retorice, de aceea, deputatul Nicolae Miroslov Petrețchi insistă să primească răspuns și soluții de la ministrul Mediului, Barna Tanczos, căruia i s-a adresat, din nou, oficial, cu privire la implementarea sistemului de management integrat al deșeurilor la nivelul județului Maramureș.

Reprezentantul ucrainenilor în Camera Deputaților i-a cerut ministrului informații cu privire la stadiul implementării sistemului de management integrat al deșeurilor la nivelul județului Maramureș și a insistat asupra nece-sității elaborării de către Ministerul Mediului a unui proiect concret, care să vină în sprijinul autorităților locale afectate financiar de lipsa unui punct de colectare a deșeurilor menajere la nivelul județului.

DECLARAȚII POLITICE ÎN CAMERA DEPUTAȚILOR

După mai bine de 80 ani, ideologii pe care le credeam demult apuse re-apar în prim plan și ating cote alarmante de popularitate, situație care ne afectează stabilitatea socială, dezvoltarea economică și influențează negativ inclusiv agenda politică și relațiile bilaterale. Acest semnal de alarmă Nico-lae Miroslov Petrețchi l-a tras recent de la tribuna Parlamentului, prin decla-rația sa politică.

Parlamentarul a susținut că însăși democrația poate fi grav afectată, deoarece, pe fondul situației geopolitice tensionate și a provocărilor cu care se confruntă omenirea, observăm tot mai des manifestări exagerate prin care, din dorința de a atrage capital electoral, se apelează la populism și dema-gogie, fiind sacrificată esența retoricii electorale.

Temelia Uniunii Europene se bazează pe pluralism, nediscriminare, tole-ranță, justiție și respectarea demnității umane, a libertății, a democrației, a egalității, a statului de drept și a drepturilor omului, inclusiv a drepturilor persoanelor aparținând minorităților, a declarat reprezentantul ucrainenilor în Camera Deputaților, adăugând că militează pentru educarea noilor gene-rații în spiritul acestor valori și implicarea lor în adoptarea deciziilor.

Deputatul a mai spus că educația este singura modalitate eficientă în com-baterea efectelor nocive ale curentului populist, pentru creșterea căruia pro-tagoniștii caută în permanență noi căi. Fără o comunicare clară și fără prezentarea valorilor și importanței UE, progresul economic și modul tradi-țional de a face politică nu mai sunt de ajuns, stabilitatea socială fiind în pericol.

Avem o responsabilitate fermă în promovarea coeziunii economice, so-ciale și teritoriale și a solidarității între statele UE, pentru respectarea diver-sității culturale lingvistice și protejarea patrimoniului cultural European. În mod contrar, fenomenul creșterii vizibilității și impactul discursului populist vor continua să fie o amenințare nu doar pentru actuala generație, ci și pen-tru generațiile viitoare, a conchis Nicolae Miroslov Petrețchi.

ACTIVITATE PARLAMENTARĂ

Deputatul Nicolae Miroslov Petrețchi, președintele Uniunii Ucrainenilor din România, a participat la o emisiune televizată, difuzată de Televiziunea Publică din Ucraina.

Discuțiile din cadrul emisiunii s-au axat pe sprijinul României pentru Ucraina, acordat pe parcursul celor peste șase luni de la declanșarea invaziei ruse în această țară.

În cadrul emisiunii, au fost abordate o serie de subiecte de actualitate, precum stadiul și perspectivele relațiilor bilaterale, eforturile României – politice, economice, umanitare – privind susținerea Ucrainei, ca urmare a războiului de agresiune declanșat de Federația Rusă împotriva acestui stat.

Un accent deosebit a fost pus pe creșterea exporturilor de grâne ucrainene care tranzitează România și pe eforturile depuse de autoritățile române pen-tru a facilita intrarea în România, susținerea și integrarea refugiaților din Ucraina.

Întâlnire a membrilor Grupului Minorităților Naționale cu premierul Nicolae Ciucă

Problemele minorității ucrainene din România au ajuns pe masa prim-ministrului Nicolae Ciucă. Situația lemnului de foc, cea a Liceului peda-gogic „Taras Șevcenko”, proiectele UAT-urilor, lipsa medicilor de familie sunt doar câteva chestiuni punctuale asupra cărora Nicolae Miroslov Petrețchi i-a atras atenția premierului.

În contextul întâlnirii de la sediul Guvernului dintre Grupul Mino-rităților Naționale și premierul Nicolae Ciucă, reprezentantul ucrainenilor în Camera Deputaților a abordat problema relației Executiv-Legislativ și a cerut o atenție sporită din partea reprezentanților Guvernului pentru între-bările și interpelările pe care le adresează deputații. Parlamentarii apar-ținând minorităților naționale, fiind aleși la nivel național, au o perspectivă mult mai riguroasă asupra problemelor cu care se confruntă oamenii, iar situațiile semnalate cer răspunsuri mai prompte.

Cum iarna se apropie și preocuparea parlamentarului pentru încălzirea cu lemne de foc rămâne o preocupare constantă, pe care a abordat-o și la acest nivel, premierul Ciucă înștiințându-l că se lucrează la plafonarea prețului acestuia, chestiune discutată deja la nivelul Coaliției de guvernare la inițiativa sa.

Deși avea stabilită o întâlnire cu ministrul Educației, Sorin Cîmpeanu, în cadrul căreia urma să abordeze detaliat problemele din învățământ, Nicolae Miroslov Petrețchi i-a cerut sprijin și prim-ministrului pentru deblocarea situației singurului liceu pedagogic cu predare în ucraineană, „Taras Șevcenko”, care își așteaptă de trei ani reabilitarea.

De asemenea, a atras atenția asupra necesității analizării proiectelor depuse de către UAT-uri, care se află în diferite etape pe lista de sinteză, în general cu referire la Compania Națională pentru Investiții, dând și exem-plul drumului din Izvoarele Sucevei, distrus de calamități în 2018, care, deși se află în categoria lucrări de primă necesitate, trenează pe lista de sin-teză de aproape patru ani. Totodată, a reluat discuția despre lipsa medicilor de familie din zonele defavorizate.

* * *

Marti, 11 octombrie, deputatul Nicolae Miroslov Petrețchi a avut o între-vedere cu noul ambasador al Ucrainei la București, E.S. domnul Ihor Prokopchuk, alături de președintele Comisiei de Apărare, Ordine Publică și Siguranță Națională din Camera Deputaților, domnul Laurențiu-Dan Leorea-nu, și de președintele Grupului parlamentar de prietenie România-Ucraina din Parlamentul României, domnul Ioan Balan.

Cu această ocazie, partea română a condamnat agresiunea militară a Rusiei asupra Ucrainei, reitând sprijinul ferm al României în menținerea independenței, suveranității și integrității teritoriale a Ucrainei.

În intervenția sa din cadrul întrevederii, domnul Petrețchi a amintit că legislativul român a fost printre primele care au condamnat cu fermitate agresiunea armată a Federației Ruse asupra Ucrainei. De asemenea, parla-mentarul a vorbit despre importanța consolidării cooperării bilaterale pe linia diplomației parlamentare și despre necesitatea îmbunătățirii și susținerii coo-perării transfrontaliere între România și Ucraina, în beneficiul comunităților locale și al autorităților administrativ-teritoriale din zonele de frontieră. Nicolae Miroslov Petrețchi a subliniat și faptul că minoritățile, ucraineană din România și cea română din Ucraina, rămân o punte de legătură dintre țările noastre.

Printre temele abordate, s-au numărat: situația și drepturile persoanelor aparținând minorității române din Ucraina, respectiv a minorității ucrainene din România, securitatea energetică și alimentară, perspectiva europeană și euro-atlantică a Ucrainei și participarea României la reconstrucția statului vecin.

Ambasadorul Ucrainei la București a prezentat pe larg urmările atacului cu rachete lansat de Rusia asupra marilor orașe și infrastructurii civile ucrainene. Diplomatul ucrainean a vorbit despre necesitatea extinderii con-tactelor între parlamentele celor două state și a mulțumit României pentru sprijinul acordat și solidaritatea manifestată față de Ucraina chiar de la declanșarea agresiunii militare ruse.

Observator

Din activitatea conducerii Uniunii Ucrainenilor din România

Președintele Uniunii Ucrainenilor din România a convocat pentru perioada 23-24.09.2022, într-o sală de conferințe a unui complex hotelier din municipiul Arad (județul Arad), ședința ordinară a Consiliului (Radei) UUR.

În prima parte a ședinței, au fost analizate și dezbătute primele două puncte, respectiv: - analiza situației financiar-contabile pentru luna august 2022, în cadrul căreia, departamentul administrativ a prezentat informările realizate de compartimentele resurse umane și contabilitate cu privire la situația financiar-contabilă pentru luna august 2022, rezultatele reieșite atât în urma analizei pe categorii a cheltuielilor efectuate la nivelul filialelor, al comisiilor de specialitate ale UUR, cât și din verificarea deconturilor transmise de președinții de filiale, iar, ca urmare solicitării din partea Departamentului de Relații Interetnice, filialele UUR au fost rugate să transmită bugetul pe anul 2023, inclusiv fundamentarea acestuia; - analiza rapoartelor filialelor UUR cu privire la modul în care sunt implementate hotărârile Uniunii, precum și a măsurilor care au fost implementate la nivelul filialelor, pentru îmbunătățirea activității Uniunii la nivel local, în cadrul căreia, președintele Uniunii a prezentat toate rapoartele transmise de către filialele UUR, dând cuvântul tuturor membrilor Consiliului de a-și exprima opiniile cu privire la întocmirea acestora.

A doua parte a ședinței a început cu prezentarea activității deputatului UUR, iar potrivit bunelor practici statornicite în activitatea conducerii UUR, dl președinte a expus, în sinteză, activitățile desfășurate în calitate de deputat, problemele în detaliu urmând a fi prezentate într-un material care va fi publicat în periodicele UUR.

Ședința de lucru a continuat cu prezentarea și aprobarea devizelor estimative pentru acțiunile planificate a se desfășura în luna octombrie 2022, care, în principal, s-au referit la organizarea și desfășurarea unor acțiuni specifice, și anume: „Bucuria toamnei la ucraineni”, „Toamna – interculturalitate – ucraineni-români”, „Tradiții și obi-

ceiuri ucrainene”, „Călătorie de documentare în ținutul Banat: vizitarea Filialelor Arad, Caraș-Severin și Timiș”, „Acoperă-ne pe noi cu acoperământul tău, Preasfântă Fecioară”, „150 de ani de la nașterea poetului, prozatorului și artistului

Bohdan S. Lepkyi”, „Comunități ucrainene din Maramureș – excursie de documentare”, „Sărbătoarea folclorului ucrainean”, „Gospodina ucraineană – tainele murăturilor”, „Concurs de interpretare a cântecului ucrainean”, „Eveniment culinar în rândul tinerilor ucraineni”, „Conferință internațională «Contribuția cazacilor zaporojieni la stabilitatea teritorială și administrativă a Dobrogei de Nord din secolul XIX»”, „180 de ani de la nașterea și 110 ani de la moartea marelui compozitor ucrainean Mykola Lysenko”, „Ziua Limbii Ucrainene” ș.a. Toate devizele prezentate de filiale și de comisiile de specialitate au fost aprobate, iar acolo unde sumele solicitate au fost mai mari decât cele prevăzute în planul anual de cheltuieli, acestea au fost suplimentate.

Lucrările Consiliului au continuat cu prezentarea de către președintele UUR a referatelor de necesitate pentru luna octombrie 2022. Prin acestea, filialele și comisiile de specialitate ale Uniunii au solicitat alocarea de fonduri pentru: desfășurarea ședințelor de Comitet și participarea la ședințele Consiliului UUR, plata cheltuielilor gospodărești, achiziția unor obiecte de uz casnic și gospodăresc, de materiale consumabile, de combustibil și de electrocasnice, plata combustibilului pentru transportarea refugiaților, încheierea de parteneriate cu mai multe biserici în vederea organizării hramului bisericesc etc. În urma dezbaterilor, au fost aprobate toate referatele.

Au urmat, ca puncte distincte pe ordinea de zi, analiza investițiilor propuse de către filialele UUR și prezentarea și analiza planului editorial pentru trimestrul IV al anului în curs.

Spre sfârșitul lucrărilor ședinței, au fost analizate și dezbătute diverse probleme organizatorice privind desfășurarea activității Uniunii Ucrainenilor din România, printre care, semnarea acordului de parteneriat cu Societatea Română de Televiziune privind continuarea programului „Telescoala – lecții de limba română pentru refugiații ucraineni”, angajarea de personal nou, ajutorarea unei refugiate bolnave din fondurile pentru refugiați etc.

La încheierea ședinței, Consiliul Uniunii a adoptat hotărâri pentru fiecare dintre problemele și măsurile analizate și aprobate, acestea fiind semnate de toți membrii Radei.

Următoarea ședință de lucru a Consiliului va avea loc la o dată și într-o locație care vor fi comunicate în timp util filialelor.

Consiliul Uniunii Ucrainenilor din România

„Mesaj pentru Ucraina”

– eveniment manifest la Colegiul Național „Mihai Eminescu” din Suceava –

Național „Mihai Eminescu”. Lucrarea va deveni emblema Programului în acest an. A fost selectată în cadrul Concursului „Mesaj pentru Ucraina”, organizat de Autoritatea de Management a Ministerului Dezvoltării și Secretariatul Tehnic Comun al Biroului Regional pentru Cooperare Transfrontalieră (BRCT) Suceava și s-a adresat tinerilor din România și Ucraina, cu vârste cuprinse între 14-30 ani, desfășurat în perioada 18 iulie – 9 august. Câștigătoarea competiției de artă murală a fost Tetiana Lebedenko, în vârstă de 15 ani, din regiunea Odessa. În concurs, au fost înscrise peste 60 de lucrări, din care șase au fost selectate pentru finală.

Anca Gutt, ofițer de informare și comunicare în cadrul BRCT Suceava, a precizat că alegerea Colegiului Național „Mihai Eminescu” Suceava ca locație pentru expunerea lucrării câștigătoare „a venit în mod natural, în contextul în care anul

2022 este declarat, la nivel european, Anul Tineretului”, însă avem în vedere și faptul că este singura școală din municipiu unde se studiază limba maternă ucraineană.

Reprezentantul Ministerului Dezvoltării, Daniela Surdeanu, a spus, în cadrul acestui eveniment, că „au fost finalizate 66 de proiecte finanțate prin Programul Operațional Comun România – Ucraina, cu o valoare totală de 65 de milioane de euro. Proiectele care au vizat domeniile educației, sănătății, infrastructurii, siguranței populației s-au concretizat în județele de graniță” din țara noastră și din țara vecină parteneră.

La eveniment, au fost prezente și mame refugiate din Ucraina cu copii lor purtând în piept broșe cu însemnele naționale ucrainene și steagul Uniunii Europene. Domnul Oleksii Boiko, președintele Consiliului Regional Cernăuți, a oferit, în mod simbolic, scrisori de mulțumire

domnului Cezar Grozavu, directorul executiv al BRCT Suceava, și domnului Vasile Tofan, vicepreședintele Consiliului Județean Suceava.

În aceeași zi, la sediul Asociației Institutul pentru Parteneriat Social Bucovina, în parteneriat cu BRCT, a avut loc un atelier de pictură, coordonat de artistul plastic Mihai Pânzaru-Pim, dedicat copiilor refugiați ucraineni. Având la îndemână culorile steagurilor naționale, micuții au desenat, pe un ecran digital, simbolurile cooperării transfrontaliere dintre România și Ucraina.

Pe lângă evenimentele organizate cu prilejul Zilei Cooperării Europene, s-a desfășurat și campania de solidaritate „Mesaj pentru Ucraina”, în cadrul căreia au fost distribuite peste 500 de pachete cu rechizite școlare către cinci unități școlare ucrainene din regiunile Cernăuți, Ivano-Frankivsk, Transcarpatia și Odessa.

Acțiunile desfășurate transmit un puternic mesaj de solidaritate și susținere față de poporul ucrainean și, în general, față de Ucraina.

prof. Delia Mihaela MARTINEAC

Ziua Cooperării Europene a fost sărbătorită, într-un mod inedit, la Suceava, prin inaugurarea picturii murale de mari dimensiuni, intitulată „Păsările victoriei”, realizată de artiști muraliști profesioniști pe fațada clădirii bibliotecii Colegiului

CRONICA ACTIVITĂȚII UUR

Duminică, 28 august, Biserica Greco-Catolică Ucraineană „Adormirea Maicii Domnului” din Coștiui a organizat, cu sprijinul Uniunii Ucrainenilor din România, Hramul Bisericii, care a avut ca scop sărbătorirea pe rit vechi a Sfintei Fecioare Maria. Această zi are o dublă semnificație: pe de-o parte, marchează trecerea Sfintei Fecioare Maria la cele veșnice, iar, pe de alta, este considerată ultima zi de vară, cea care vestește sosirea noului anotimp, toamna.

Evenimentul religios s-a bucurat de largă participare a enoriașilor din Coștiui și din localitățile învecinate (Rona de Sus, Crăciunești și Valea Vișeuului), care au demonstrat, încă o dată, că arma cea mai de preț a unui creștin este credința în Dumnezeu.

Sfânta Liturghie a fost oficiată de preotul vicar al Bisericii Greco-Catolice Ucrainene din Coștiui, Vasile Colopelnic, alături de alți opt preoți: părintele Vasile Stoica din Brodina, Suceava, părintele Paul-Ioan Almași din Teceu-Piatra, părintele Paul Boiciuc din Poienile de sub Munte, părintele Lucian Marușceac din Sighetu Marmației, părintele Medart Balik din Câmpulung la Tisa, părintele Onisim Filip din Sighetu Marmației, părintele Dumitru Cordoș din Negrești Oaș și părintele Gheorghe Gogea din Rona de Jos.

Au fost prezenți președintele Uniunii Ucrainenilor din România, dl deputat Nicolae Miroslov Petrețchi, președintele Filialei Maramureș a Uniunii Ucrainenilor din România, dl profesor Miroslov Petrețchi, secretarul general al UUR, dna Irina Liuba Horvat, și alți membri ai Uniunii Ucrainenilor din România. Aceștia au avut o contribuție semnificativă la concretizarea evenimentului religios, care a marcat, cu emoție, una dintre cele mai importante sărbători creștine.

Copiii refugiați și părinții acestora trebuie să depășească cât mai ușor traumele pierderilor cauzate de război. Este convingerea de la care au pornit reprezentanții Filialei Galați a Uniunii Ucrainenilor din România, aceștia organizând, la 10 septembrie, o activitate de integrare a copiilor ucraineni în comunitățile de copii români.

Sub deviza „Prietenie, Bucurie, Joacă”, la activitate, au participat 115 persoane, refugiați din Ucraina, elevi ai Școlii Gimnaziale nr. 25, profesori ai Liceului de Arte „Dimitrie Cuclin” și co-

pii acestora. Inițial, participanții au fost în vizită la Grădina Zoologică, unde copiii au făcut fotografii și au petrecut timp agreabil în preajma animalelor, după care, activitățile distractive s-au mutat în Grădina Publică, unde cei mici au primit dulciuri și jucării.

Cu ajutorul profesorilor, hotărâți să le insuflă copiilor solidaritate și bună dispoziție, au fost organizate jocuri individuale și de grup, cum ar fi întreceri cu ștafeta cercurilor, pictură pe față, activități cu baloane și cu mingea, șotron, badminton. Profesoara Laura Popov a organizat un moment de magie a culorilor, care i-a fascinat și i-a antrenat pe cei mici, iar profesoara Aura Cășuneanu le-a produs emoție, dăruindu-le copiilor ucraineni, cum frumos a intitulat „Din inimă pentru inimă”, obiecte realizate manual.

Ziua s-a încheiat cu un meniu delicios la unul dintre restaurantele municipiului Galați, cu toții, adulți și copii, având sentimentul că nimeni nu e singur și că, prin omenie și înțelegere, ororile războiului pot fi depășite mai ușor, iar cei mici își pot recăpăta seninătatea.

Conducerea Uniunii Ucrainenilor din România a răspuns pozitiv, la 15 septembrie a.c., invitației conducerii Administrației de Stat din regiunea ucraineană Ivano-Frankivsk, cu care are semnat un parteneriat încă din anul 2016.

Chiar din debutul dezbaterilor, a fost subliniat faptul că Parlamentul României a fost printre primele Legislative ale lumii care au condamnat agresiunea Federației Ruse în Ucraina, exact de la debutul războiului, fiind salutat efortul Guvernului României pentru sprijinul acordat refugiaților.

Recunoștința a continuat prin mulțumirile adresate României și Uniunii Ucrainenilor din România pentru sprijinul acordat Ucrainei și refugiaților ucraineni. De altfel, președintele Administrației Regionale de Stat Ivano-Frankivsk, Svitlana Onyșciuk, a punctat explicit faptul că România și Uniunea Ucrainenilor din România au avut cea mai mare promptitudine în a oferi sprijin celor fugiți din calea războiului, primele ajutoare pentru aceștia venind din partea noastră.

De altfel, în baza parteneriatului de colaborare cu Administrația de Stat Ivano-Frankivsk, cunoscând implicarea și determinarea conducerii UUR, administrația regiunii ucrainene ne-a și dăruit cărți pentru elevii ucraineni refugiați.

Din partea conducerii UUR, alături de colegii săi Vasile Pasenciuc (prim-vicepreședinte), Miroslov Nicolae Petrețchi (președintele Filialei Maramureș), Alexandru Mocernac (consilier parla-

mentar) și Costel Ilie (consilier superior), președintele UUR, Nicolae Miroslov Petrețchi, a subliniat că România susține în totalitate Ucraina, că ne dorim să avem o Ucraină puternică, suverană și independentă, membră a Uniunii Europene. Ne-am propus de asemenea ca, după finalizarea războiului, care în mod categoric se va încheia cu victoria Ucrainei, să continuăm și să îmbunătățim relațiile de colaborare dintre cele două state la absolut toate nivelurile, în special pe cele din regiune, având în vedere că avem foarte multe obiective comune.

Reuniunea a avut și o secțiune de analiză privind situația actuală a refugiaților ucraineni, iar UUR s-a angajat ca, în continuare, cei fugiți din calea războiului să beneficieze de același sprijin din partea Uniunii.

Delegația Administrației de Stat din regiunea ucraineană Ivano-Frankivsk a fost reprezentată la masa dialogului la cel mai înalt nivel de: președintele Svitlana Onyșciuk, vicepreședintele Vadym Sozonym, șeful interimar al Departamentului de Cooperare Internațională, Integrare Europeană, Turism și Investiții, Halyna Makota, șeful Direcției de Informare și Comunicare cu Publicul, Iryna Lakiza, adjunctul șefului Direcției de Cultură, Naționalități și Religii, șeful Departamentului de Cultură și Arte, Myroslava Korneliuk.

Uniunea Ucrainenilor din România a organizat, în perioada 17 august – 18 septembrie, mai multe serii de vizite de documentare pe urmele Sfântului Cuvios Paisie de la Neamț. Enoriașii ucraineni din Maramureș, Timiș, Caraș-Severin și Arad au vizitat mănăstirile Agapia, Secu, Văratec, Sihăstria și Neamț, unde au fost cazați.

Peste 580 de persoane au participat la sfintele slujbe, au vizitat Muzeul Paisie Velicikovschi, s-au încărcat duhovnicește mergând pe urmele Sfântului Cuvios Paisie de la Neamț, stareț al mănăstirilor Dragomirna, Secu și Neamț, născut în orașul ucrainean Poltava. Totodată, participanții au avut posibilitatea să admire peisajele mirifice din zonă. Un pelerinaj similar va fi organizat și pentru enoriașii ucraineni din județul Suceava, în cel mai scurt timp.

În această vară, UUR împreună cu Vicariatul Ortodox Ucrainean au organizat la Mănăstirea Neamț, la 14 iulie, un simpozion dedicat Sfântului Cuvios Paisie Velicikovschi. Discuțiile au fost conduse de către vicarul Vicariatului Ortodox Ucrainean, preacucernicul părinte Nicolae Lauruc, și s-au conturat în jurul vieții și muncii Sfântului Paisie Velicikovschi, ucrainean la origini, care a contribuit la reformarea sistemului monahal din România, fiind cunoscut în același timp pentru prima traducere în limba slavonă a scrierilor patristice filocalice.

„Caravana folclorului ucrainean” a poposit, și în acest an, pe meleagurile ucrainene atât de prețuite și de dragi, unde tradiția cântecului și a dansului sunt nelipsite. Folclorul ucrainean este foarte iubit de creatorii muzicali, literari și artistici, iar cei din Crăciunești, comuna Bocicoiu Mare, sătuc care găzduiește oameni buni și calzi, se străduiesc să-l conserve într-un mod autentic.

Desfășurat la 25 septembrie, evenimentul, așteptat cu nerăbdare de către etnicii ucraineni, a debutat cu sfânta rugăciune „Tatăl nostru”, sub binecuvântarea preotului Bisericii Ortodoxe

(Continuare la pagina 5)

CRONICA ACTIVITĂȚII UUR

(Urmare de la pagina 4)

Ucrainene din Crăciunești, Victor Petrovai. A urmat un moment de reculegere în memoria victimelor războiului declanșat împotriva Ucrainei.

Sărbătoarea a fost asigurată prin participarea grupurilor vocale ucrainene maramureșene din: Crăciunești; Poienile de sub Munte, „Vocile Muntelui”, coordonat de Mihai Macioca, și cel de copii, coordonat de Maria Vișovan; Repedea, „Nadiia”, coordonat de Adriana Recalo; Ruscova, coordonat de Mihaela Miculaiciuc; Crasna Vișeului, „Krasnianocika”, coordonat de Gheorghe Mocernac; Rona de Sus și Lunca la Tisa, „Veselka”, coordonat de Anna Sambor.

Au fost prezenți soliștii de muzică ucraineană Octavian Voloșciuc și Mihai Narcis Bobriuc, iar însuși președintele Filialei Maramureș a UUR, Miroslov Nicolae Petrețchi, trecând de la calitatea sa oficială la cea artistică, a încântat auditoriul cu vocea lui.

La eveniment, au luat cuvântul președintele Filialei Maramureș a UUR, Miroslov Nicolae Petrețchi, prim-vicepreședintele UUR, Vasile Pasenciu, președinta Organizației de femei și membru al Consiliului UUR, Anna Sambor, viceprimarul localității Rona de Sus, Ioan Ruscovan, și membru al Organizației locale Crăciunești a UUR, Ioan Petrovai.

Au mai participat președinții organizațiilor locale din: Crasna Vișeului, Gheorghe Mocernac; Crăciunești, Victor Matus; Ruscova, Pinte Mariuc (membru în Consiliul UUR); Bocicoiu Mare, Anna Mihali; Repedea, Ioan Recalo (membru în Consiliul UUR) și membrii Mihai Ioan Lauruc, Nicolae Cvașciuc.

Cu toții s-au implicat pentru a fi parte a unui eveniment menit să asigure evoluția etniei ucrainene și transmiterea prin viu grai a moștenirii sale culturale.

Filiala Suceava a Uniunea Ucrainenilor din România a primit invitația de a prezenta o expoziție cu degustare a produselor specifice din bucătăria ucraineană la Gala Turismului „Descoperă Nord-Est”, eveniment organizat la Gura Humorului, la 22 septembrie, de către Consiliul Județean Suceava.

Harnice și pricepute, doamnele Niculina Clapon, Cristina Chideșa, Zirca Ianoș și Nadia Boiciuc au organizat o prezentare savuroasă a bucătăriei ucrainene, în care au inclus, printre alte preparate delicioase, masa tradițională de Crăciun

cu 12 feluri de mâncare de post, găluștele cu urdă și borșul de sfeclă roșie.

La evenimentul, care a avut drept scop promovarea culturală, turistică și economică a județului Suceava și a gastronomiei din Bucovina, alături de echipa UUR, a participat și directorul Corina Butnaru de la Moldova-Sulița, comunitate importantă de ucraineni din județul Suceava, un susținător fervent al tradițiilor ucrainenilor și al studiului limbii ucrainene în școală.

Comitetul Filialei București a Uniunii Ucrainenilor din România a organizat la data de 25 septembrie 2022 o acțiune culturală dedicată împlinirii a 120 de ani de la nașterea unuia dintre cei mai importanți scriitori ucraineni, Iurii Ianovskyi.

În deschiderea evenimentului, a luat cuvântul președintele Filialei București a UUR, Mihai Traista, care a transmis auditoriului un mesaj din partea Președintelui UUR, deputatul Nicolae Miroslov Petrețchi.

Pe parcursul acțiunii, au fost prezentate comunicări care au reliefat viața și opera scriitorului celebrat, fiind, totodată, citite și fragmente din opera acestuia.

În încheiere, ansamblul artistic „Edelweiss” (Floare de colț) al Filialei București a Uniunii Ucrainenilor din România a oferit un spectacol de muzică ucraineană.

Iurii Ianovskyi s-a născut la 27 august 1902, în satul Maierove, în familia unui proprietar bogat, Ivan Mykolaiovyci Ianovskyi și a soției sale Maria Musiivna, născută Zdolnyki. Familia Ianovskyi are rădăcini foarte vechi, care datează încă din secolul al XVI-lea, având origini comune cu familia nobiliară Gogol-Ianovskyi. Iurii a fost redactorul revistei „Literatura ucraineană” și corespondent militar. În 1945, a fost trimis corespondent la Procesele de la Nürnberg. Cea mai semnificativă lucrare postbelică a lui Ianovskyi a fost romanul „Apa vie” (1947), în care scriitorul

a întrupat ideea nemuririi unei națiuni renăscute după dezastrul produs de război. Iurii Ianovskyi a murit la 25 februarie 1954. În ciuda acestui fapt, lucrările sale, împreună cu operele unor mari maeștri ai cuvântului, precum Pavlo Tycyna, Mykola Hvylovyi, Mykola Zerov, Maksym Rylskyi, Ievhen Plujnyk, au intrat în fondul clasic literar al renașterii ucrainene din prima jumătate a secolului al XX-lea.

Grupul „Ucrainencele”, având în componență numai femei refugiate din calea războiului care și-au găsit adăpost în Suceava, a avut debutul său artistic la 25 septembrie, la Nisipitu, în cadrul acțiunii „Elmovei leșt” – festival de cântece și dansuri ucrainene. Sărbătoarea a fost organizată de Filiala Suceava a Uniunii Ucrainenilor din România și Organizația locală Ulma a UUR.

Refugiatele din Ucraina fac repetiții de trei ori pe săptămână la sediul UUR și au fost extrem de emoționate să urce pe scenă alături de grupurile „Izvorăș de Ulma”, format din elevii Școlii Gimnaziale din localitate, „Bucovenska Ruja” – Milișăuți, „Mala Poiana” – grup al minorității polone din Poiana Micului, „Polonenka” – Paltinu și „Kolomeika” – Siret.

Președintele UUR Suceava Ilie Sauciuc, prim-vicepreședintele Niculina Clapon, vicepreședinții Brândușa Peslari, Nicolai Ciocan și Elena Torac, secretarul Cristina Chideșa și membrii Zirca Ianoș și Nadia Boiciuc au fost prezenți la sărbătoarea ucraineană. Administrația locală a fost reprezentată de consilierul local Georgiana Chimiuc, director al Școlii Gimnaziale Ulma, și de viceprimarii comunelor Bălcăuți și Izvoarele Sucevei, Iulian Chideșa, respectiv Petru Mehno.

Duminică, 2 octombrie, Filiala Maramureș a Uniunii Ucrainenilor din România a organizat cea de-a III-a ediție a Festivalului „Sărbătoarea folclorului ucrainean”, găzduit de Căminul Cultural din Repedea, o comună unde locuiesc mulți etnici ucraineni cu credință în Dumnezeu și iubitori de tradiții.

Scopul acestui eveniment de marcă este păstrarea valorilor culturale ucrainene, a obiceiurilor populare și transmiterea folclorului autentic generațiilor viitoare. La eveniment, au luat parte numeroși reprezentanți ai Uniunii Ucrainenilor din România, fără de care aceste manifestări nu ar

avea același rezultat frumos, ai autorităților publice locale, invitați și iubitori ai folclorului ucrainean.

Preotul Bisericii Ortodoxe Ucrainene din Poienile de sub Munte, părintele Adrian Vișovan, a binecuvântat întreaga acțiune printr-o scurtă rugăciune.

(Continuare la pagina 6)

CRONICA ACTIVITĂȚII UUR

(Urmare de la pagina 5)

Deși vremea nu a fost tocmai plăcută, invitații s-au bucurat de atmosfera specială, printre picurii de ploaie, au urcat pe scenă și au adus soarele cu ei: grupul vocal de copii din Repedea, coordonat de dna Maria Cinar, grupul vocal „Nadiia” din Repedea, coordonat de dna Adriana Recalo, grupul vocal și de dans „Îngerii” din Siret, ansam-

blul de dans din Suceava, grupul vocal din comuna Știuca, județul Timiș, grupul vocal de copii din Remeți, grupul vocal „Veselka” din Lunca la Tisa, coordonat de dna Anna Sambor, grupul vocal „Krasnianocika” din Crasna Vișeuului, coordonat de dl Gheorghe Mocernac, grupul vocal Bistra, coordonat de dna Irina Iordăchianu, grupul vocal „Huțulii veseli” din Valea Vișeuului, coordonat de dna Maria Papariga, grupul vocal „Cervona ruja” din Bocicoiu Mare, coordonat de dna Anna Mihali, grupul vocal „Vocile Muntelui” din Poienile de sub Munte, coordonat de dl Mihai Macioca, grupul vocal din Crăciunești, grupul vocal din Rona de Sus și grupul vocal de copii din Poienile de sub Munte, coordonat de dna Maria Vișovan.

Comitetul Filialei București a Uniunii Ucrainenilor din România a organizat, în perioada 30 septembrie – 2 octombrie 2022, cea de-a IV-a ediție a Festivalului Internațional de Teatru „Zilele Teatrului Ucrainean”.

Deschiderea evenimentului a avut loc vineri, 30 septembrie, ora 18.00, la Teatrul Dramaturgilor Români, cu piesa „ȘeValetul”, scrisă de dramaturgul român de origine ucraineană Mihai Hafia Traista, spectacol pus în scenă de regizorul Vasile Toma, care a jucat în rolul Valetului Caranfil, alături de actorul Ioan Grosu, de la Teatrul

Nottara, care a interpretat rolurile fraților Tom și Jorj.

Spectacolul „ȘeValetul” a făcut parte din repertoriul Teatrului Dramaturgilor Români, urmând ca din 15 octombrie să fie preluat de Teatrul de Comedie din București. Deși pare o piesă de comedie spumoasă, în spatele umorului se devoa-lează drama a doi frați, nepoții unei aristocrate ucrainence, de pe malul Tisei, care nu pot împărți averea lăsată de bunica lor.

„Zilele Teatrului Ucrainean” au continuat, la sediul Filialei București, cu spectacolul lectură „Cântecul Pădurii”, scris de Lesea Ukrainka, tradus de Mihai Hafia Traista și regizat de Magdalena Băcescu și de actorul Ștefan Apostol. Cu aceeași ocazie, a fost vernisată expoziția de pictură „Invitație la vernisaj” a regizorului și actorului Vasile Toma, membru simpatizant al Uniunii Ucrainenilor din România.

A treia zi a avut loc masa rotundă cu tema „Istoria Teatrului Ucrainean”, la care au prezentat comunicări regizorii și actorii Magdalena Băcescu și Vasile Toma, poetul Tudor Ciobotaru și dramaturgul Mihai Hafia Traista. De asemenea, cei prezenți au avut bucuria să urmărească piesa de teatru „Fericirea furată” de Ivan Franko.

În închiderea evenimentului, președintele Filialei București, Mihai Traista, a mulțumit tuturor pentru participarea la eveniment în numele președintelui Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi.

Sâmbătă, 8 octombrie, după o lungă vacanță de vară, copiii membrilor Filialei clujene a Uniunii Ucrainenilor din România și cei ai ucrainenilor, care din cauza războiului din Ucraina au

fost nevoiți să se refugieze în orașul Cluj-Napoca s-au întâlnit în sfârșit. Acțiunea sub deviza „Școală, dragă școală!” a fost cea care i-a reunit. La sediul Filialei clujene a Uniunii Ucrainenilor din România s-au adunat în jur de 50 de participanți (părinți și copii), în frunte cu președintele Filialei clujene a UUR, domnul Ioan Herbil, partenerul media, doamna Maria Cinar-Jiga, și organizatorii acțiunii „Clubului micilor ucraineni”.

Programul manifestării a fost îmbogățit și cu o ediție deosebită a „Tezaurului literar” care și-a reluat activitatea odată cu începerea școlii. Ineditul acestuia a constatat în faptul că, în locul cititului obișnuit al operelor pentru copii, de data aceasta, „Tezaurul literar” s-a conformat temei acțiunii – începutul noului an școlar. Și cum pot copiii să înceapă școala mai bine, decât prin dobândirea de noi și interesante cunoștințe într-un mod interac-

tiv? Astfel că, participanților li s-au adresat întrebări interesante, la care fiecare putea răspunde dacă știa, după care celor mici le-au fost citite răspunsurile din „Marea Enciclopedie pentru Copii”. Copiilor le-a plăcut să afle ce fel de oameni mănâncă râme și broaște țestoase, cine și cum a inventat cerealele de porumb, de ce atunci când stai în picioare în apă, acestea par mai scurte și multe alte curiozități.

La fel de popular și plin de succes s-a dovedit a fi și atelierul de creație, în cadrul căruia copiii au învățat să împodobească rame pentru fotografii cu scoici pe care ei înșiși le-au adunat în timpul vacanței de vară. Iar copiii mai mari au făcut broderii pe carton, în stilul (tehnica) „Izonymka”. Acțiunea s-a încheiat cu jocuri în aer liber și comunicare între copii.

ÎN UMBRA MARELUI URS

Singura țară care a rezistat presiunii termice a fost Finlanda, nu de alta, dar finlandezii erau și mai obișnuiți cu iarna decât rușii. A măsura lumea rusească reală cu instrumentele de măsură ale lumii civilizate reprezintă o eroare fundamentală, în care o parte a Occidentului încă persistă. Trebuie să trăiești printre ruși pentru a le putea înțelege, cu adevărat, modul de viață și de gândire. Valorile sacrosancte ale democrației nu operează în acest uriaș spațiu al înghețului planctar nici la propriu, nici la figurat.

Trebuie să recunoaștem că România s-a comportat exemplar în timpul acestui conflict: solidaritatea arătată Ucrainei constituie un mare exemplu de omenie, de empatie. Am jucat cinstit în acest joc, cu cărțile pe față și cred că acest comportament va mai reabilita imaginea oare-

cum discutabilă pe care România o avea, până nu demult, în lumea civilizată. Dar vine iarna, din care va ieși învingător cel care va avea mai multă răbdare și nu va ceda. Rușii mizează pe forțele proruse, împrăstiate în întreaga Europă, sperând că acestea vor încerca să provoace tot felul de divisiuni. Nu sunt nici puțini și nici proști agenții acestora, ba, de multe ori, sunt deghizați în haina unui naționalism și a populismului deșantat. Multe țări își joacă acum o carte esențială a destinului lor, iarna aceasta va fi frisonantă și fierbinte, ca o febră excesivă. Vor ieși cu bine din ea cei care își vor lua toate măsurile de precauție, cei care nu vor ceda.

Despre asta ar trebui să le vorbească oamenilor politicienii, și nu doar ei. Lumea trebuie informată și pregătită temeinic pentru zilele grele care vor urma. O victorie a rușilor ar însemna sfârșitul democrației, care, cel puțin noi românii, știm prea bine ce înseamnă. Atenție, în această iarnă Marele Urs nu intră în hibernare!

Felician POP

ZIUA MONDIALĂ A DICȚIONARULUI – 395 DE ANI DE LA TIPĂRIREA PRIMULUI LEXICON UCRAINEAN –

Deși aceasta face parte încă din categoria „funny”, nefiind recunoscută de ONU, UNESCO etc., de câțiva ani, în foarte multe țări ale lumii, se sărbătorește la data de 16 octombrie. Este ziua nașterii lui Noah Webster (1758-1843), lexicograf american, părintele lexiconului limbii engleze în America. Considerat un reformator al scrierii limbii engleze, un lingvist de seamă în domeniul cunoașterii și studierii limbilor (cunoștea peste 20 de limbi), acesta și-a pus amprenta în tot ceea ce însemna învățarea și asimilarea corectă a limbii engleze. Motivul pentru care „Ziua Mondială a Dicționarului” încă nu a fost adoptată de ONU, este, probabil, negăsirea a încă unui argument (sau a mai multor argumente), ținând cont că lexicoanele altor limbi văzuseră lumina tiparului cu mult timp înainte celui realizat de Noah Webster. Dar este un început, salutat, după cum se poate vedea, de foarte multe alte țări.

Deși trecuseră câteva sute de ani de la apariția scrisului (posibil, în epoca bronzului, la sfârșitul mileniului al IV-lea î.H. sau, în China, chiar cu 2000 de ani mai devreme), oamenii nu au simțit nevoia de a realiza lucrări de specialitate, cu ajutorul cărora să fie explicate originea cuvintelor, sensul de bază și sensurile figurate ale acestora, modul lor de utilizare (din cauza distanțelor mari între comunități, un cuvânt putea fi utilizat cu mai multe sensuri, fapt observabil și azi) etc.

Referitor la vechimea lexicoanelor, părerile sunt împărțite. Le vom enumera în ordinea cronologică: tăblițele cu scrierea cuneiformă (Imperiul Akkadian, descoperite la Ebla, Siria de azi, datând din jurul anului 2300 î.H.); glosarul urra-hubullu (datează apox. din anul 1900 î.H.); dicționarul sau compendiul caligrafic chinez Shizhoujian (în jurul anului 800 î.H.); glosarul unor cuvinte homerice, realizat de Filetas din Cos (340-285 î.H.). Cel mai vechi lexicon păstrat datează din jurul anului 600 î.H., care, de fapt conține o listă de cuvinte akkadiene (este cel mai vechi idiom semitic atestat, care, la mijlocul secolului al III-lea î.H. adoptă scrierea cuneiformă; după un secol, limba akkadiană avea două dialecte: babilonean și asirian).

Un rol hotărâtor în apariția dicționarului în actualul sens al cuvântului l-a jucat trecerea limbii grecești de la forma sa arhaică la cea clasică, evoluția căreia a făcut ca peste câteva secole explicarea cuvintelor și modul lor de folosire să devină o necesitate stringentă. În consecință, gramaticianul grec Pamphilus din Alexandria (secolul I d.H.) a realizat un dicționar cuprinzător, deschizând galeria celebrilor lexicografi greci, care, ulterior, s-au dovedit eminente autori de dicționare.

În ceea ce privește limba ucraineană, primul dicționar explicativ al acesteia a apărut la data de

20 august 1627, fiind editat la tipografia Mănăstirii Pecerska Lavra din Kiev. Este vorba de «Лексиконъ славеноросскій и именъ Тлъкованіе» („Lexiconul slavenoros¹ și etimologia numelor”), elaborat de lingvistul, scriitorul, gravorul, tipograful și călugărul Pamvo Berynda.

Originar din satul galițian Iezupili, azi Regiunea Ivano-Frankivsk, Pavlo Berynda, care după tunderea în monahism primește numele Pamvo, s-a născut între 1550 și 1570 și a plecat la cele veșnice pe 23 iulie 1632, la Kiev. Nu s-a aflat unde a studiat, ce școli a urmat, cert este faptul că era un cunosător desăvârșit al limbii slave bisericești și poseda cunoștințe colosale de cultură generală, din domeniul tiparului și vorbea „o duzină de limbi”, adică 12, dintre care amintim: ebraica veche, dalmata, latina, greaca, germana, polona, rusa, semita, slovacă, cehă.

Între anii 1597-1605, a lucrat în tipografiile din Str(e)atin (lângă Rohatyn) și Krylos (ambele din regiunea Ivano-Frankivsk). Mai târziu, devine un activist de seamă în cadrul Frăției Lvovului, unde, între 1613-1619, lucrează în cadrul tipografiei și al școlii patronate de Frăție. În aceeași perioadă, se tunde în monahism. Este invitat la Kiev, unde se mută de tot în anul 1619, împreună cu fratele Stepan, și se stabilește pentru totdeauna în Pecerska Lavra, unde ocupă mai multe funcții: tipograf, redactor și traducător al tipografiei Lavrei. După un an, primește titlul de protosinghel, iar, mai apoi, devine arhiepiscop, adică șeful tipografiei. A ajuns și protosinghelul Patriarhului Ierusalimului. Nu era un aristocrat, deoarece în „Lexiconul” său nu apare niciun blazon, cu toate că acesta a fost tipărit din fonduri personale. De fapt, Pamvo Berynda considera, conform tradiției vechi, că lucrările sale sunt întru slava Domnului, fapt pentru care nu le semna cu numele întreg, ci cu inițialele PMB (în ucraineană: ПМБ, care, după părerea specialiștilor însemna «Памво Берунда – монах», „Pamvo Berynda – monah”).

Lucrarea, considerată cea mai mare realizare a lexicografiei ucrainene vechi, cuprinde aproximativ 7000 de cuvinte, majoritatea lor fiind substantive comune și proprii specifice limbii bisericești din aceea perioadă. Autorul, pe baza materialului propriu și a utilizării unor lucrări avizate ale predecesorilor săi, recunoscuți lingviști europeni ai

secolului al XVI-lea, și-a structurat cele 6982 de lexeme analizate astfel: aproape 5000 de cuvinte comune – în prima parte, 2000 de nume proprii (toponime și antroponime) – în cea de a doua, între care un loc aparte îl ocupă aproximativ 1400 de termeni, în majoritatea lor de origine neslavă).

Cuvintele au fost etimologizate și traduse în limba ucraineană la început de secol XVII. Unul dintre scopurile principale ale dicționarului lui Berynda era acela de a „rezista atacului” culturii poloneze și a catolicismului polonez. În procesul realizării lucrării (început între 1603-1607), autorul a folosit toate mijloacele specifice prelucrării științifice a materialului lingvistic.

Cea dintâi lucrare de lexicologie românească (cu româna ca limba de bază, căci mai înainte apăruseră glosare bilingve slavo-române) este un dicționar român-latin, în manuscris, care datează din jurul anului 1700. Bilingv a fost și primul lexicon tipărit în anul 1789, la Iași. Este vorba de un dicționar rus-român, realizat de Mihail Strilbițki, unul dintre cei mai de seamă gravori și tipografi ai Moldovei secolului al XVIII-lea, întemeind, la Iași, în anul 1785, o tipografie proprie. De fapt, dicționarul conține multe cuvinte ucrainene și un număr însemnat de cuvinte proprii graiului din regiunea Poltava, Strilbițki fiind născut la Mirgorod, iar, ulterior, absolvent al Academiei Teologice din Kiev.

Până la apariția „Lexiconului de la Buda” (1825), considerată lucrarea de căpătâi a lexicografiei române moderne (un dicționar român-latin-maghiar-german), au mai văzut lumina tiparului altele două: „Lexiconul românesc-nemțesc” (1818) al lui Ioan Budai-Deleanu și „Dicționarul românesc, latinesc și unguresc” (în două volume), elaborat, la Cluj, între 1822-1823, sub oblăduirea episcopului Ioan Bob (autorul nefiind identificat nici până astăzi).

Indiferent de tipul sărbătorii dedicate dicționarului (recunoscută sau nu de unele foruri) și, implicit, a modului celebrării muncii asidue a lexicografilor lumii, subscrîm genezei acesteia, presărată cu o oarecare algezie, căci plină de trudă și presărată cu multe și diverse încercări este și nașterea unor astfel de lucrări, a DICȚIONARELOR.

¹ Menționăm faptul că la data apariției dicționarului (și de atunci cel puțin încă un secol și jumătate) lexemele *rosi* și *rusi* (! cuvinte monosilabice) se refereau la Imperiul Rusi (882-1240), cunoscut, începând din secolul al XIX-lea, și ca Rusia Ucraineană, nu la Rusia, deoarece până la începutul secolului al XVIII-lea imperiul cu capitala la Moscova se numea Moscova.

26 SEPTEMBRIE – ZIUA EUROPEANĂ A LIMBILOR

„Câte limbi știi, de atâtea ori ești om!”. Această zicală este folosită, mai ales, la armeni și ucraineni, așa mi-a spus un domn profesor renumit.

Deseori, la Școala Pedagogică din orașul Siret, apoi, la Cursurile de perfecționare profesională de la Institutul Pedagogic din București (anul 1958), profesorii de română, rusă, ucraineană ne îndemnau să învățăm limbi străine, deoarece știindu-le vom cunoaște poporul care o vorbește ca limbă maternă, vom cunoaște cultura poporului respectiv, istoria sa, tradițiile, ne vom îmbogăți cunoștințele.

De ceva timp, elevii și studenții învață engleza, franceza, germana, japoneza și alte limbi străine. Din punctul meu de vedere, adică a unei învățătoare pensionare, este extraordinar, e mai mult decât lăudabil faptul că la inițiativa Consiliului European, în

fiecare an, la 26 septembrie, este sărbătorită Ziua Europeană a Limbilor, începând cu anul 2011.

Fiecare dintre noi observăm că studierea limbilor străine a luat amploare, nu le studiază doar elevii și studenții, ci și oamenii de diferite vârste. Unii învață limbi străine din necesitate, alții pentru profesie sau, pur și simplu, din dragoste pentru limba respectivă. Marii scriitori ucraineni cunoșteau mai multe limbi, ca, de pildă, Lesca Ukrainka știa 11 limbi străine, Ivan Franko vorbea 14, Pavlo Tytina – 15, iar academicianul ucrainean Krymskyi știa aproape 100 de limbi străine. Toate acestea le-am aflat din biografiile respectivilor scriitori și din presa ucraineană.

În zona comunelor Mihăileni și Căndești, elevii și câteva persoane de diferite vârste studiază limbi străine. Elevii români învață cu drag ucraineană, engleza, franceza, iar elevii ucraineni învață limba română, care pentru dânsii e tot maternă, căci sunt născuți în România, și mai învață cu drag engleza și franceza. În aceste localități, elevii devin multilingvi.

La 26 septembrie 2022, la școlile din comunele Mihăileni și Căndești, a fost sărbătorită Ziua Europeană a Limbilor printr-un recital de poezie. Copiii au recitat poezii în limbile română, ucraineană, engleză și franceză. De la Școala Mihăileni, eleva Elena Miculaiciuc a recitat „Mâna mamei” de Dimitrov Iavliciko; Andreea Cojocar a recitat foarte

frumos „De ce nu vii?” de Mihai Eminescu, un grup de fete au interpretat un cântec despre alfabetul limbii engleze. De la Școala Căndești, eleva Raluca Ivaniciuc a recitat „Gândul” de Taras Șevcenko și o poezie în limba engleză, Patricia Apreutesei a recitat „Pentru pace” de Maxim Rylskyi, eleva Sabina Apreutesei a recitat o poezie creștină, iar Ovidiu Honceriu a recitat „Lacul” de Mihai Eminescu și o poezie în limba franceză.

Micii recitatori au fost pregătiți de doamnele profesoare de limba ucraineană Iuliana Vatamaniuc și Cosmina Maidaniuc, de Cristina Ailoei, prof. de limba română, de Anca Buțerchi, prof. de română, de Ramona Dănilă, prof. de engleză, de Simona Fercalo, prof. de engleză, și de Lavinia Vatamaniuc, prof. de limba franceză.

Acțiunea dedicată Zilei Europene a Limbilor a fost deschisă de dna director al Școlii Mihăileni, Simona Lăcrămioara Fercalo, care, în cuvântul său, a vorbit despre Uniunea Europeană, despre Consiliul European, despre multilingvismul din orașele Europene.

Sărbătoarea s-a încheiat într-o atmosferă prietenească. Am nădejdea că nu peste mult timp elevii din zona noastră vor vorbi între ei atât în limba maternă, cât și în limbile străine studiate.

Urez succes elevilor și profesorilor! Doamne, fă pace pe Pământ!

Olimpia IVANICIUC

Festivalul Minorităților Etnice, la Timișoara

În această toamnă, etniile bănățene s-au reunit, din nou, în orașul de pe malul Begăi.

La cea de a IX-a ediție a „Festivalului Minorităților Etnice”, în zilele de 16-17 septembrie 2022, ucrainenii, germanii, evreii, bulgarii, italienii, slovaci, romii, maghiarii, sârbii, aromânii și armenii au expus standuri cu reviste, cărți, ziare, ștergere, carpete țesute, aranjamente florale, costume tradiționale și, nu în ultimul rând, cu preparate culinare tradiționale. Manifestarea a debutat cu o piesă de teatru pentru copii, unde cei mici au evoluat în rolurile principale, sceneta derulându-se în limbile minorităților naționale mai susmenționate. De asemenea, nu au lipsit atelierul de creație, iar muzica, dansul și voia bună au fost aduse de către ansamblurile și grupurile artistice venite din diferite colțuri ale județului și chiar din Bucovina.

Filiala Timiș a Uniunii Ucrainenilor din România a fost reprezentată de formația vocal-instrumentală „Huțulii din Banat”, din componența căreia fac parte instrumentiștii și soliștii vocali care provin din localitățile Remetea Mică și Giar-mata. Invitatul special al acestui festival a fost ansamblul „Cervona Kalena” din Bucovina, coordonat de Iulian Chideșa. În traducere, „Cervona Kalena” înseamnă „Călina Roșie”, care reprezintă un simbol al Ucrainei, semnificând casa părintească și locurile natale. Tinerii talentați provin din localitatea Negostina și, într-un timp relativ scurt, au reușit să desfășoare o activitate bogată, presărată cu spectacole organizate cu ocazia sărbătoririi diferitelor evenimente la: Iași, Focșani, Piatra Neamț, Odorheiu Secuiesc, Sighișoara, Suceava, București, Bacău, Tulcea, Sighetu Marmației, Cluj-Napoca, Galați și Timișoara.

„Nu este prima dată când ne aflăm la Timișoara, dar este o premieră să participăm la un astfel de festival al minorităților. Ansamblul „Cervona Kalena” va interpreta un colaj de dansuri ucrainene, unul dintre ele fiind „Hopacul”, considerat cel mai reprezentativ pentru comunitatea noastră. Vă mulțumim pentru primirea călduroasă, de fiecare dată când venim în Banat ne simțim foarte bine!”, a menționat Iulian Chideșa.

Alături de artiști, din partea comunității noastre, au participat membrii Comitetului Filialei Ti-

miș a UUR și președintele Gheorghe Hleba. De la acest eveniment, nu au lipsit ucrainenii de dincolo de graniță, din Ucraina, care i-au întâmpinat pe vizitatorii standului cu acadele în culorile drapelului ucrainean, declarându-ne următoarele: „Noi am venit din Kiev și vă mulțumim că ne-ați primit în comunitatea voastră. Ne bucurăm că am găsit Uniunea Ucrainenilor din Timiș, unde cei din diasporă îi primesc pe ai lor foarte frumos, iar cel mai important este faptul că își păstrează limba maternă, obiceiurile, credința, tradițiile și portul popular ucrainean. Ne simțim aici precum acasă!”

Din partea Uniunii Bulgarilor din Banat, a evoluat ansamblul folcloric „Slavjak”, coordonat de coregrafa Nadia Șehabi. Acesta a luat ființă, în anul 1998, la Timișoara, fiind continuatorul formației muzicale „Pepeľușă”, fondată la începutul anilor 1990, tot în capitala Banatului. Din partea bulgarilor, a mai participat și ansamblul „Bulgarce” din Vinga. Întemeiat în toamna anului 2001, este considerat un păstrător al tradițiilor moștenite de la străbunii care au fost nevoiți să părăsească orașul Ciprovtsi din N-V Bulgariei, încă de prin anul 1688, ca urmare a unei răscoale eșuate împotriva stăpânirii turcești. Deși relativ nou-înființat, „Bulgarce” a participat la numeroase turnee și festivaluri folclorice atât în țară, cât și peste hotare, primind aprecieri deosebite din partea publicului. Repertoriul acestuia a cuprins dansuri populare bulgărești bănățene, specifice Vinga, și dansuri tradiționale din diferite zone ale Bulgariei, cum ar fi: „Shopska”, „Trakia”, „Dobrogea” și „Severneashko”.

Păstrarea și transmiterea tradițiilor populare maghiare la un nivel cât mai înalt au fost demon-

strate de ansamblul de dansuri populare „Eszterlanc”, din formație făcând parte studenți și elevi ai Liceului Teoretic „Bartók Béla”. De menționat este faptul că acesta aparține de Casa de Cultură a Municipiului Timișoara, iar, de data aceasta, a pus în scenă dansuri sătmărene, sub îndrumarea coregrafului Gombos Andras.

În ceea ce privește comunitatea sârbă, grupul cultural-artistice „Pavi Delija” din comuna Sânpetru Mare a avut în repertoriul său 10 suite de dansuri din: Banat, Șumadia, Studenița, Macva, Lunca Mureșului, Vlașke și din altele. Pe lângă „dansatorii mari”, grupul are și copii cu vârste cuprinse între 6 și 12 ani, astfel fiind menținută continuitatea ansamblului. În anul 2018, la Festivalul „Cu opînca prin Serbia”, au obținut locul I, juriul apreciind că orchestra lor a fost cea mai bună. Un an mai târziu, la Festivalul „Gingiun” de la Vrnjacka Banja, au obținut locul II și tot în anul 2019, când au sărbătorit 15 ani de la înființare, au obținut cel mai mare premiu, „Placheta de argint”, și premiul pentru cel mai bun dansator de la „Festivalul European de folclor al sârbilor din diasporă și regiune”, desfășurat la Belgrad.

La Festivalul Minorităților Etnice din Timișoara, și-au dat concursul și ansamblul „Necea-Rock” și Victor Enache, corul evreiesc „Shalom”, fanfara germană din Receaș, ansamblurile de dansuri germane „Banater Rosmarein”, alături de „Edelweiss” din Deta. Au mai fost prezenți: ansamblul „Fijalocka” din Butin, grupul „Lulughi Shukar”, corala bărbătească „Contrast” și tenorul Ștefan Von Korch de la Opera Națională Română din Cluj-Napoca.

Mihaela BUMBUC

Concert de muzică religioasă ucraineană – ediția a V-a –

Filiala Arad a Uniunii Ucrainenilor din România, prin strădania domnului președinte Gavrilă Miculaiciuc și a echipei sale, a avut bucuria de a prezenta sâmbătă, 24 septembrie 2022, a V-a ediție a „Concertului de muzică religioasă ucraineană”. Evenimentul, deja consacrat, a reușit să adune laolaltă la Așezământul Cultural din orașul Pâncota în jur de 400 de persoane, interpreți și spectatori.

Mulțumirile noastre pentru sprijinul acordat ca acest eveniment să poată fi organizat se îndreaptă spre Uniunea Ucrainenilor din România și, implicit, spre președintele acesteia, domnul deputat Nicolae Miroslov Petrețchi, care împreună cu toată conducerea, Rada, ne-au și onorat cu prezența. Acestora li s-au alăturat invitații: domnul Ionel Bulbuc, vicepreședinte al Consiliului județean Arad, doamna Ilyes Ibolya, inspector școlar pentru minorități naționale de la ISJ Arad,

doamna consilier județean Garofița Popa, primarii și viceprimarii localităților Pâncota, Seleuș și Târnova, preoți și pastori din comuna Târnova, precum și consilieri locali, cărora le mulțumim, de asemenea, pentru prezență.

Muzica religioasă, mai ales în momente dificile pe care tocmai le traversăm, când cuvintele război și pandemie au devenit parte a vocabularului nostru de zi cu zi, se așază balsam peste rana sufletului și, indiferent de religie, ruga devine universală. Cu acest mare atu, concertul organizat de Filiala Arad a UUR nu avea cum să nu fie pe placul auditorilor. Interpreții care au urcat pe scenă, mici sau mari, începători sau experimentați, au ridicat slavă lui Dumnezeu, iar spectatorii au fost copleșiți de emoții.

Numărul mare de interpreți și spectatori a demonstrat că sentimentul religios este prezent în viața noastră, dar și mai important este faptul că sub cupola aceluiași așezământ s-au reunit în rugăciune creștini penticostali, bapțiști, ortodocși de rit nou și vechi, români și ucraineni, deopotrivă.

Au urcat pe scenă grupul coral din Bistra, Maramureș, grupul de copii ortodocși de la Școala Gimnazială „Petru Bărdan” din Chier, grupul coral al Bisericii Ortodoxe din Vasile Goldiș, grupul coral „Zelena Lișcena” din Caraș-Severin, Ana Miculaiciuc și Alexandra Păun-Miculaiciuc din Târnova, grupurile corale „Nadia” și „Lileia” din cadrul Filiala Arad a UUR, formate din copii

de la Școala Gimnazială Târnova, grupul coral de copii de la Biserica Penticostală din Repedea, Maramureș, grupul coral de copii ucraineni stabiliți în Arad, grupul coral „Calena” din Lugoj, surorile Pintea din Dud, Maria Ignișca din Târnova, grupul coral bărbătesc al Bisericii Penticostale din Agrișu Mare și fanfara Bisericii Penticostale din Șicula.

Spectacolul a fost unul reușit, spunem noi, interpreții având o prestație remarcabilă. De asemenea, au fost momente de mare încălcare emoțională atunci când pe scenă a urcat grupul de copii ucraineni, cărora Aradul le este azi a doua casă.

Mulțumim tuturor celor care au fost alături de noi și sperăm din suflet că, măcar pentru o clipă, au uitat de vremurile tulburi prin care trece azi lumea.

Gianina BUTAR

BUCOVINA - TEZAUUR MULTIETNIC

Frumoasa noastră Bucovină face parte din minunata noastră țară, România. Ne mândrim că suntem cetățeni români de etnie ucraineană, iar în mijlocul românilor trăiesc multe minorități naționale care formează un minunat buchet de flori multicolore, ce încântă ochiul oricui, puse parcă într-o glastră plină cu apa Mării Negre.

Bucovina este leagănul minorităților care conviețuiesc aici: ucraineni, polonezi, ruși-lipoveni, germani, romi, evrei, armeni, maghiari, care se înțeleg frățeste, iar cultura lor reprezintă un tezaur etnic extrem de valoros, cu toții contribuind la consolidarea acestuia prin specificul său care de care mai frumos din punct de vedere cultural, spiritual, cu obiceiuri străvechi păstrate din moși-strămoși.

Fiecare minoritate își etalează cu mândrie identitatea prin diferite manifestări. La Suceava, s-a derulat un interesant proiect, intitulat „Tezaur Cultural Imaterial Multiethnic”, la care au participat și ucrainenii din comuna Bălcăuți, cu cele trei sate componente: Bălcăuți, Negostina și Gropeni. Evenimentul a fost organizat de Fundația de Caritate și Întrajutorare „ANA” din Suceava. Acesta este un Program Operațional Comun România – Ucraina, fiind finanțat de Uniunea Europeană, prin intermediul Instrumentului European de Vecinătate, și cofinanțat de statele participante în program.

Fundația de Caritate și Întrajutorare „ANA” a organizat acest festival cu scopul de a promova patrimoniul cultural al etniilor din județul Suceava și din regiunea Cernăuți, Ucraina, prin spectacole artistice, expoziții fotografice, difuzarea de filme documentare și lansări de carte. La aceste manifestări, au participat reprezentanți ai ucrainenilor, polonezilor, rușilor-lipoveni, maghiarilor, germanilor, armenilor și evreilor din județul Suceava și ai românilor, polonezilor, germanilor, evreilor și armenilor din regiunea Cernăuți. O prioritate importantă o constituie și restaurarea siturilor culturale și istorice care sporesc potențialul turistic transfrontalier al zonei noastre.

Comunitatea ucraineană din comuna Bălcăuți a fost reprezentată la cel mai înalt nivel în cadrul acestui frumos proiect european. Cântecul tradițional ucrainean au răsunat prin glasurile grupului vocal ucrainean „Vocile Negostinei” din Negostina și ale duetului „Oameni”, format din profesorul Petru Șoiman, la voce și chitară, și tânărul violonist Vlad Barbir. Bucatele tradiționale, realizate de doamna Domnica Petrașuc din Bălcăuți, au fost degustate de spectatori, iar doamna Rodica Boiciuc, meșter popular, a prezentat publicului arta încondeierii ouălor.

Prin acest proiect și Biserica Greco-Catolică „Nașterea Maicii Domnului” din Gropeni împreună cu toate celelalte lăcașuri de cult vor intra într-un circuit turistic etnic al Bucovinei, realizându-se astfel clipuri de prezentare, chiar și momente din cadrul slujbei în limba ucraineană.

Pe lângă cele șase etnii din România și cinci din Ucraina, prezente în proiect, am reușit să promovăm specificul etniei noastre ucrainene, să facem cunoscută atât activitatea culturală a Uniunii Ucrainenilor din România, cât și structura acesteia, să promovăm identitatea ucrainenilor prin artă și cultură. De asemenea, am încercat să promovăm pe scriitorii comunei noastre, și nu sunt puțini, cu toții fiind foarte cunoscuți, căci provin din Negostina, unde studiul limbii materne ucrainene nu a fost întrerupt nicio dată, pe fermieri (dl inginer apicultor Ilie Abramiuc), pe pictori (dl Mihai Voloșciuc, cunoscut de ucraineni), deoarece aceștia sunt de etnie ucraineană și reprezintă modele pentru întreaga comună, și nu numai, iar activitatea lor este una admirabilă. Această oportunitate am avut-o datorită domnului profesor Petru Șoiman, cunoscut pentru dragostea și atașamentul lui față de ucraineni, luptând mereu pentru a menține vie flacăra etniei noastre în întreaga comună. Dl prof. Petru Șoiman este un foarte bun și vechi colaborator al Fundației „ANA” din Suceava și a găsit această punte de legătură cu scopul de a promova ucrainenii din comuna Bălcăuți.

Manifestarea s-a desfășurat timp de trei zile, începând de vineri, 16 septembrie, și s-a încheiat duminică, 18 septembrie 2022, atunci când au evoluat pe scenă și cei din comuna Bălcăuți, cântecele și dansurile lor primind foarte multe aplauze.

Cu această ocazie, a fost lansată și cartea „Legende, mituri, povești și obiceiuri ale grupurilor etnice din Bucovina”. Evenimentul a reprezentat o frumoasă relaxare pentru ucrainenii din comuna Bălcăuți. Mulțumind organizatorilor pentru această oportunitate, mai așteptăm și altele, unde, ca și de această dată, noi ucrainenii să fim pe cea mai înaltă treaptă.

*Felicia
GRIGORAȘ*

ZIUA NAȚIONALĂ A UCRAINEI ȘI A DRAPELULUI, SĂRBĂTORITĂ LA IAȘI

În fiecare an, la 24 august, poporul ucrainean celebrează Ziua Independenței Ucrainei, cea mai importantă sărbătoare din Ucraina, ocazie cu care ucrainenii marchează formarea statului ucrainean. La 24 august 1991, Rada Supremă a Republicii Sovietice Socialiste Ucrainene a adoptat Declarația de Independență a Ucrainei, fapt care a dus la formarea actualului stat ucrainean.

Declarația de Independență a venit ca rezultat al luptelor purtate de poporul ucrainean de-a lungul timpului, pentru dreptul de a avea propriul stat. Nu trebuie să uităm că la 24 august 2022 s-au împlinit șase luni, de când Rusia a invadat Ucraina.

În acest context, în zilele de 28-29 august 2022, la sediul Filialei Iași a UUR, respectiv în sala de festivități din cadrul unui complex hotelier din oraș s-a desfășurat acțiunea dedicată sărbătoririi drapelului național și a Zilei Independenței a Ucrainei, cu ocazia celei de-a 31-a aniversări. La data de 27 august 2022, la sediul filialei, am organizat o expoziție de ziare și reviste editate de UUR, respectiv de broșuri și postere de promovare a celor mai frumoase locuri din Ucraina și fotografii de la acțiunile dedicate Zilei Ucrainei, precum și o expoziție cu simbolurile naționale ale statului vecin. În ziua de 28 august, începând cu ora 14.30, acțiunea dedicată Zilei Independenței a debutat cu o alocuțiune pe marginea evenimentului, prezentată de către președintele filialei. Festivitățile au continuat cu

o scurtă prezentare a calendarului sărbătorilor naționale ale Ucrainei și a simbolurilor naționale ale statului ucrainean, respectiv cu un scurt istoric privind realizarea dezideratului Ucraina – stat independent, cu motto-ul „Pași spre independență”. În partea a doua a programului, invitații au avut posibilitatea să vizioneze mai multe materiale sub deviza „Ucraina mea”, excursie virtuală în cele mai frumoase orașe și locuri ale Ucrainei, după care a urmat un program literar-muzical dedicat evenimentului: grupul vocal „Vocile Negostinei” din localitatea omonimă, Filiala Suceava a UUR, a prezentat

proprie. Dna Livia Grigoraș, membră a grupului vocal „Vocile Negostinei”, a recitat „Rugăciunea pentru Ucraina”. La finalul programului, participanții la eveniment au audiat un recital de muzică clasică, interpretat la chitară de către elevul Matei Coriciuc, de la Colegiul Național de Arte „Octav Băncilă”, și la blockflote de Teodor Chirileanu, membru al organizației noastre.

Prin organizarea și desfășurarea acestei acțiuni, am urmărit: - conștientizarea importanței și semnificației actului de proclamare a independenței de stat a Ucrainei atât în contextul aderării la Uniunea Euro-

un buchet de melodii populare ucrainene. Programul a fost completat cu recitări de poezie în limba ucraineană de către copiii Robert Anheluc, elev în clasa a III-a, și Vasiana Co-roamă, elevă în clasa a I-a din Negostina, Diana Cravciuc din partea refugiaților invitați la eveniment, aceasta recitând o poezie din creația

peană, cât și al evenimentelor care se petrec în regiunile estice ale Ucrainei; - informarea participanților cu privire la situația actuală din Ucraina; - eforturile depuse de Uniunea Ucrainenilor pentru ajutorarea Ucrainei și a refugiaților care au ajuns în România; - evidențierea unor punți de colaborare între orga-

nizația noastră și organizațiile, instituțiile, asociațiile de profil din țară și din Ucraina, precum și cu centrele care găzduiesc refugiați ucraineni; - discutarea unor variante de protocoale de parteneriat și de colaborare între organizația noastră și diferite alte asociații din țară cu centrele care găzduiesc refugiați din Ucraina;

- întărirea relațiilor de colaborare și cooperare dintre organizația noastră și alte organizații și instituții interesate; - socializarea între membrii organizației noastre și invitați, inclusiv ucrainenii refugiați care sunt găzduiți în diferite locații din Iași și din împrejurimi.

La eveniment, în cele două zile au participat circa 85 de persoane, dintre care 15 în prima zi, aceasta desfășurându-se la sediul filialei, și 70 de persoane în ziua a doua, care s-a derulat în sala de festivități a unui complex hotelier din Iași, aici fiind prezenți și reprezentanți ai Primăriei Iași, ai unităților de învățământ și de cultură cu care colaborează filiala noastră, membri și membri simpatizanți ai filialei noastre, reprezentanți ai refugiaților din Ucraina găzduiți temporar în Iași.

Victor HRIHORCIUC,
președintele Filialei Iași a UUR

Festivalul muzicii religioase ucrainene, la Satu Mare – moment de înălțare sufletească –

Uniunea Ucrainenilor din România, Filiala Satu Mare în parteneriat cu Biserica penticostală Micula și Primăria Micula au organizat, în data de 04.09.2022, la Satu Mare, „Festivalul muzicii religioase ucrainene”. Etapa a doua a festivalului a reunit 270 de participanți, care au reprezentat comunitățile de ucraineni din județul menționat. La eveniment, au luat parte președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae Miroslov Petrețchi, președintele și prim-vicepreședintele Filialei sătmărene, Irina Liuba Horvat, respectiv Vasile Buciuta, reprezentanți ai administrațiilor locale, Szabo Elek, primarul comunei Agriș, Victor Hrebka, episcopul Bisericii penticostale din Transcarpatia, Ucraina; pastorii bisericii penticostale: Ioan Bonte (Bărsău), Ioan Corjuc (Micula), Daniel Holdiș, presbiter al Bisericii Penticostale din Micula, pastori și presbiteri din comunități de ucraineni (Decebal, Moftin), membri ai Comitetului filialei, președinții și membri ai organizațiilor locale (Micula, Agriș, Moftin, Rătești, Terebești, membri ai filialei Tarna Mare, Satu Mare, Păulian), refugiați ucraineni care locuiesc în Satu Mare, precum și corurile ucrainenilor aparținând organizațiilor locale, în special cele creștine, deoarece în județ cea mai mare parte din populația ucraineană aparține acestor culte.

În intervenția sa, președintele Uniunii Ucrainenilor din România, dl deputat Nicolae Miroslov Petrețchi, a subliniat faptul că Guvernul României acordă o mare importanță tuturor minori-

tăților din România, susținând financiar organizarea acțiunilor pe care acestea le realizează. În acest sens, a mulțumit Guvernului României pentru sprijinul de care se bucură ucrainenii în organizarea acțiunilor lor. A vorbit, apoi, despre importanța organizării unui asemenea festival, care reunește comunitatea creștină, faptul că acesta oferă posibilitatea unei confirmări spirituale, reprezentând un adevărat reper cultural pentru județul Satu Mare, promovând un repertoriu religios de calitate și asigurând un cadru propice în afirmarea formațiilor corale existente.

Festivalul are un rol deosebit, deoarece garantează existența unei comunicări între toate categoriile sociale și de vârstă, fie că este vorba de tineri, fie de bătrâni și oferă posibilitatea ca ucrainenii să-și reafirme unitatea, locul și rolul lor în

peisajul sătmărean, precum și salvagardarea identității etnice, lingvistice și religioase. Totodată, deputatul Petrețchi i-a felicitat pe organizatorii acestui eveniment, subliniind faptul că Filiala sătmăreană este un exemplu în organizarea unor evenimente de rezonanță și de mare importanță pentru Uniunea Ucrainenilor din România.

În alocuțiunile lor, Irina Liuba Horvat și Vasile Buciuta au evidențiat faptul că UUR organizează anual peste 350 de acțiuni, toate având ca scop păstrarea identității culturale, lingvistice, religioase și care, pe an ce trece, sunt tot mai bine organizate, având un impact sporit în rândul ucrainenilor, și nu numai.

Episcopul bisericii penticostale din Transcarpatia (Ucraina), dl Victor Hrebka, a mulțumit Guvernului României, poporului român, Uniunii Ucrainenilor din România pentru susținerea necondiționată și ajutorul umanitar acordat Ucrainei, subliniind faptul că asemenea evenimente sunt o binecuvântare pentru toți participanții.

Corul „Vocile Miculei” din Micula, coordonat de către Ioan Bumbar, precum și corul din Micula Nouă au reușit să introducă participanții în acea atmosferă de liniște și pace, atât de necesară în aceste vremuri grele, știut fiind faptul că muzica religioasă în sine este o rugăciune.

A fost o manifestare luminoasă, de iubire și de solidaritate, situată sub semnul respectului față de credință și de neam.

Felician POP

De vorbă cu profesoara MARIA SZABO CONDREI, inspector școlar pentru minoritatea ucraineană la IȘJ Timiș

Mihaela Bumbuc: Dincolo de funcția pe care ați ocupat-o recent, cea de inspector școlar pentru minoritatea ucraineană la IȘJ Timiș, cine este Maria Szabo Condrei?

Maria Szabo Condrei: Rădăcinile mele se trag tocmai din Poienile de sub Munte, județul Maramureș, unde mi-am petrecut copilăria și adolescența. Tot acolo, am urmat studiile ciclului primar și gimnazial, la Școala Gimnazială nr.1, iar, ulterior, am făcut parte din prima promoție a Liceului Pedagogic, secția ucraineană, din Sighetu Marmației.

M.B.: După terminarea liceului, ați optat pentru studii universitare sau ați profesat?

M.S.C.: În anul 1995, am absolvit liceul și am profesat doi ani la Școala Gimnazială nr. 4 din localitatea unde m-am născut, apoi am urmat: în anul 2003, Colegiul de Institutori de la Facultatea de Sociologie și Psihologie, Universitatea de Vest din Timișoara; în anul 2011, Facultatea de Științe ale Educației, Psihologie și Asistență Socială, specializarea Pedagogia învățământului primar și preșcolar, la Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad, iar, anul 2013, am absolvit masteratul în Științe ale Educației, la Universitatea „Aurel Vlaicu” din Arad. Mai apoi, în anul 2021, am absolvit cursurile specializării Limba și literatura ucraineană, din cadrul Facultății de Litere și Științe ale Comunicării, Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava. Însă dorul de familie și dorința după o regiune mai călduroasă m-au determinat să mă stabilesc în localitatea Bethausen, județul Timiș.

M.B.: Unde v-ați desfășurat activitatea în ultimii ani?

M.S.C.: Sunt titular la Școala Gimnazială Bethausen de 25 de ani, profesor cu gradul didactic I

din anul 2010. Pe lângă studiile enumerate mai devreme, am obținut diploma de „Cel mai bun profesor” și, totodată, sunt metodist la Inspectoratul Școlar Județean Timiș. De asemenea, dețin câteva atestate de predare a religiei, a desenului, a limbii ucrainene și de formare continuă. Cu alte cuvinte, sunt cadru didactic pentru învățământul primar și cel preșcolar. De-a lungul carierei, m-am auto-perfecționat, dar nicio clipă n-am uitat cine sunt strămoșii mei, care sunt originile mele, identitatea și limba maternă. Grație profesorilor pe care i-am avut, am reușit să transmit mai departe valorile acumulate de-a lungul anilor.

M.B.: Profesoara Maria Szabo Condrei este și artist sau doar din

pură pasiune vă implicați în coordonarea celor două grupuri de tineri care s-au făcut remarcăți la manifestările cultural-artistice organizate în cadrul Filialei Timiș a UUR?

M.S.C.: Pe lângă activitatea didactică, m-am implicat în formarea atât a grupului instrumental «Молода гвардія» („Garda tânără”), cât și a grupului vocal «Перлинка» („Perla”), căci tinerii sunt foarte talentați și vor să ducă mai departe tradiția cântecului popular ucrainean. De asemenea, aceștia par-

ticipă la manifestările cultural-artistice, organizate de Filiala Timiș a UUR, iar, de curând, la data de 26 iunie, am desfășurat, la Cliciova, a doua ediție a „Caravanei Ucrainene”, la care au luat parte invitați de seamă, numeroase grupuri artistice și președintele UUR Timiș, Gheorghe Hleba. Tot la acest capitol permiteți-mi să-l citez pe marele dirijor Sergiu Celibidache: „Cultura nu este altceva, decât drumul spre libertate!”.

M.B.: Ce reprezintă, în opinia dumneavoastră, limba maternă pentru etnia noastră?

M.S.C.: Aș sublinia faptul că accesul la educație în limba maternă este un drept fundamental al omului. Este inadmisibil să ne uităm originile sau să fim ignoranți. Acum, mai mult ca niciodată, trăim într-o societate fără viziune. Dacă într-o organizație apare schimbarea, dispare identitatea. În opinia mea, nu putem schimba direcția vântului, dar putem schimba poziția velelor! Așadar, vă provoc să vorbiți limba

maternă zilnic, să transmiteți copiilor voștri iubirea de neam și tot ceea ce reprezintă cultura noastră ucraineană, pentru că ea face parte din noi!

M.B.: Ce vă propuneți să realizați din postura de inspector pentru minoritatea ucraineană la IȘJ Timiș?

M.S.C.: Obiectivele mele ar fi: - promovarea educației în limba maternă, nu doar să existe, ci să fie totodată și atractivă; - îmbogățirea cadrului legal în vederea accesului la educație în limba maternă, faci-

litarea relațiilor de colaborare în rândul comunităților de ucraineni; - stimularea cadrelor didactice în scopul perfecționării continue, protejarea și antrenarea resursei umane pentru păstrarea identității; - o colaborare fructuoasă cu Uniunea Ucrainenilor din România și, implicit, cu Filiala Timiș a acesteia.

M.B.: Vă mulțumesc pentru interviul acordat și vă doresc mult succes în toate activitățile pe care le desfășurați!

M.S.C.: Mulțumesc frumos și permiteți-mi să aduc mulțumiri reprezentanților Uniunii Ucrainenilor din România și celor din cadrul Filialei UUR Timiș, pentru deschiderea și sprijinul necondiționat pe care mi l-au oferit ori de câte ori l-am solicitat. Cu ajutorul acestei filiale, tatăl meu, Vasile Condrei, a reușit să înființeze două grupe de elevi care să studieze limba maternă, la școala din Bethausen și o organizație locală. De-atunci și până astăzi, avem copii care iubesc limba ucraineană, ba mai mult, avem români care vin și studiază limba noastră.

Mihaela BUMBUC

Cei doi tineri, el, Teo – român și ea, Anastasia – ucraineană, și-au ținut promisiunea de a sta de vorbă după ce se va termina „aventura” lor. În discuția anterioară, rămăsesem la momentul când cei doi tineri s-au întors, după deplasarea fulger până în apropierea orașului Cernăuți, pentru a obține acordul părinților Anastasiei, privind căsătoria lor, potrivit tradițiilor care se mai păstrează în Ucraina.

După ce au luat de la părinții Anastasiei o serie de documente, necesare continuării demersurilor în vederea încheierii căsătoriei, urmau să plece la Ambasadă, pentru a obține un document indispensabil unor astfel de situații – o declarație autenticată de celibat pentru viitoarea mireasă a lui Teo.

A doua zi, din dorința de a avea rezolvate cât mai repede toate formalitățile, cei doi au plecat la Bucu-

Dragosteă a învins

rești, la Ambasadă Ucrainei. Dar aici, surpriză! Cei de la Ambasadă, probabil, fiind preocupați de situația din Ucraina, ca urmare a declanșării invaziei Federației Ruse în Ucraina, nu au avut timp să-i asculte pe cei doi tineri, care doreau atât de mult să-și unească destinele. S-au întors acasă puțin dezamăgiți, dar nu și reșnați. Au fost sfătuiți să găsească o altă cale pentru a obține acel document atât de necesar pentru încheierea căsătoriei. A fost nevoie să mai facă o călătorie în Ucraina, pentru a obține acel document autenticat de la un notar autorizat din Ucraina. Încă o călătorie, în condiții asemănătoare celor anterioare, dar, cu experiența acu-

mulată din cele anterioare, lucrurile au decurs ceva mai ușor, dar problemele persistau. Au urmat formalitățile de traducere și autentificare a documentelor viitoarei soții.

S-a fixat și data nunții, 15 mai 2022. Tinerii s-au implicat direct în stabilirea detaliilor privind locația și celelalte lucruri necesare organizării și desfășurării evenimentelor de acest fel, desigur, sprijiniți și de părinți. Problemele nu se terminaseră... Au întâmpinat dificultăți în ceea ce privește invitații din partea miresei, în condițiile în care, în Ucraina, era război.

A venit și ziua nunții, după ce se desfășurase cununia civilă, semn că documentele adunate cu atâta grijă au corespuns cerințelor organelor stării civile. Cu toate peripețiile prin care au trecut tinerii Teo și Anastasia, nunta lor a fost una deosebită. Căsătoria religioasă a fost oficiată de un pastor al Bisericii Adventiste

de Ziua a Șaptea, într-un foișor din parcul interior al complexului Palas, la care au avut acces pe lângă invitații celor doi miri și oamenii aflați în zonă. A fost ceva nou și, totodată, deosebit pentru trecători. Pe timpul oficierii căsătoriei religioase, invitații și spectatorii au avut ocazia să asculte o muzică aleasă și poezii dedicate tinerilor căsătoriți. Singurul și marele regret al mirilor, în mod deosebit al Anastasiei, era acela că într-un astfel de moment nu-i erau aproape, în primul rând, tatăl și fratele ei, iar, în cel de al doilea, celelalte rude care ar fi dorit să-i fie alături. Motivul este de la sine înțeles. Totuși, tinerii noștri sunt încrezători că situația se va normaliza nu peste mult timp și vor avea ocazia să-și vadă rudele și să le invite să viziteze Iașul, unde, pentru moment, sunt hotărâți să rămână.

Fie ca puritatea dragostei să vă însoțească pe tot parcursul vieții și să vă aducă pacea sufletească de care aveți nevoie. Casă de piatră!

E bine când totul se termină cu bine.

Victor HRIHORCIUC,
președintele Filialei Iași a UUR

De la Maramureș la Știuca

La 11 septembrie a.c., ucrainenii din comuna Știuca, județul Timiș, au celebrat 55 de ani de la sosirea primelor familii în această așezare rurală, prilej cu care a fost organizat simpozionul aniversar „De la Maramureș la Știuca”, susținut de dna profesoară Valentina Benzar și de directorul unității de învățământ cu predare în limba ucraineană, Nicolae Benzar, care a declarat următoarele: *Mulțumim reprezentanților filialelor UUR din Timiș, Caraș-Severin, Arad și, nu în ultimul rând, președintelui Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi, care ne-a onorat cu prezența la această importantă sărbătoare din viața comunității noastre. În cele ce urmează, vă voi prezenta un scurt istoric, nu doar al localității, ci și al ucrainenilor care s-au stabilit pe meleagurile bănățene. Așadar, după o amănunțită cercetare a documentelor istorice, am găsit că pe teritoriul Banatului, prin secolul al XVII-lea, a sosit un grup de ucraineni din Deltă, refugiați, la fel ca și astăzi, din fața Țarului rus. Nu se cunosc prea multe amănunte despre aceștia, dacă au rămas sau nu aici, dar se pare că istoria ucrainenilor din zona de vest a țării nu este tocmai scurtă.*

La masa rotundă, organizată în sala festivă a Primăriei Știuca, au participat alături de gazde președintele UUR Timiș, Gheorghe Hleba, Gavrilă Miculaiciuc, președinte UUR Arad, inspectorul de limba ucraineană, Maria Szabo Condeci, președintele Organizației de Femei a UUR Timiș, Mihaela Bumbuc, președintele Organizației de Tineret a UUR Timiș, Bianca Hînda, alături de Ioan Covaci, președinte UUR Lugoj, Vasile Condeci, președinte UUR Bethausen, Ioan Longa, președinte UUR Bârna-Pogănești, Sorin Șpilca și Alexandru Mocernea, ambii consilieri ai UUR, precum și Vasile Bejera, primarul comunei Știuca.

Începând cu anul 2017, sărbătorim, an de an, venirea primilor ucraineni la Știuca, din Maramureș. La masa rotundă, am avut prilejul de a

discuta cu reprezentanții conducerii Uniunii Ucrainenilor din România și ai Filialei timișene a UUR despre problemele actuale, despre promovarea culturii, a tradițiilor și a limbii ucrainene în școli și grădinițe, pentru a conlucra împreună întru binele și dezvoltarea comunității pe toate palierele, începând cu partea culturală, educațională, continuând cu cea sportivă, administrativă și așa mai departe, a menționat primarul comunei Știuca, Vasile Bejera.

Prezent la Simpozionul Aniversar și la Festivalul „De la Maramureș la Știuca”, președintele Uniunii Ucrainenilor din România, deputatul Nicolae Miroslav Petrețchi, a subliniat faptul că: *Este o manifestare importantă nu doar pentru ucrainenii din Știuca sau pentru cei din Banat, ci pentru toți ucrainenii din România. Știm foarte bine că aceștia s-au mutat din Maramureș în diferite județe ale țării, unde, astăzi, trăiesc compact. Ei s-au mutat pentru un trai mai bun, însă, pentru noi, și mai important este faptul că, de exemplu, aici, la Știuca, unde au trecut 55 de ani de la stabilirea lor, observăm că nu și-au uitat cultura, tradițiile și limba maternă, iar școala din localitate este una dintre cele mai bune unități de învățământ în care se predă limba ucraineană, copiii având rezultate foarte bune; trebuie să precizăm faptul că foarte mulți dintre elevii care frecventează cursurile Liceului „Iulia Hașdeu” din Lugoj provin din Știuca. De asemenea, constatăm cu bucurie că există o bună colaborare între școală, biserică, Uniunea Ucrainenilor din România și administrația locală.*

Comuna Știuca din județul Timiș este considerată la ora actuală una dintre cele mai tinere din România. Aici, au fost construite numeroase locuințe noi, un cămin cultural, o biserică ucraineană de rit ortodox și, nu în ultimul rând, o unitate școlară gimnazială, cu predare în limba maternă.

Mihaela BUMBUC

Refugiații ucraineni din Arad, la Căsoaia

În perioada 26-28 august 2022, prin grija celor de la Filiala Arad a Uniunii Ucrainenilor din România, a fost organizată o acțiune în satul de vacanță Căsoaia, prin care 54 de persoane, refugiați din Ucraina stabiliți în municipiul Arad, au beneficiat de un weekend într-un loc liniștit, departe de tumultul orașului. Grupul a fost foarte eterogen ca vârstă, astfel că au fost împreună copii, adolescenți, tineri și adulți.

Organizatorii, domnul Gavrilă Miculaiciuc, președintele Filialei Arad a UUR, împreună cu

echipa sa au făcut eforturi deosebite pentru a asigura cele mai bune condiții participanților la această excursie. Astfel, refugiații ucraineni au fost preluați din Arad cu un autocar și cazați la o pensiune din tabăra de la Căsoaia, unde le-a fost asigurată cazarea și masa pe toată durata șederii.

La această activitate, au fost prezente și câteva cadre didactice de la Școala Gimnazială Târnova, însoțite de doamna director Sorina Pașca, care, împreună cu membri echipei organizatoare de la Filiala UUR Arad, au socializat cu refugiații ucraineni, au schimbat impresii în încercarea de a-i ajuta pe aceștia să uite, măcar pentru câteva clipe, de necazul pe care îl au. Chiar dacă trauma prin care trec frații noștri ucraineni este extrem de dureroasă, nu am putut să nu remarcăm cât de încrezători erau că lucrurile se vor îndrepta și că vor putea să-și reia viața liniștită pe care o aveau înaintea invaziei militare ruse în Ucraina.

Satul de vacanță Căsoaia, aflat în comuna Târnova, județul Arad, este deosebit de pitoresc, astfel că participanții la acțiune au putut realiza, în cele două zile în care au stat aici, drumeții prin pădure, au putut vizita Parcul de Sculptură Monumentală și s-au putut relaxa, profitând de aerul curat.

Un moment extrem de emoționant a fost acela când una dintre doamnele din grup, Lyudmyla Diemydova, a recitat o poezie despre pace. Tot dânsa, la plecare, a transmis organizatorilor un cuvânt de mulțumire din partea tuturor participanților.

A fost o activitate frumoasă, emoționantă, pe care Uniunea Ucrainenilor din România condusă

de domnul Nicolae Miroslav Petrețchi, deputat în Parlamentul României, a finanțat-o cu generozitate, fapt pentru care nu putem decât să-i mulțumim.

Gianina BUTAR

Brumărel, o lună plină de tradiții și obiceiuri

Brumărel, așa cum este cunoscută luna octombrie în tradiția populară, abundă în sărbători și în ritualuri importante: 1 octombrie – „Acoperământul Maicii Domnului”, 14 octombrie – „Sfânta Cuvioasă Parascheva”, 26 octombrie – „Sfântul Mare Mucenic Dimitrie”.

În trecut, prima săptămână a lunii octombrie „era a lui Procoavă”, sfânt sărbătorit în prima zi a lunii, despre care se spunea că acoperă ogoarele cu zăpadă, pentru ca pământul să aibă destulă apă când se desprăvărează, iar holdele să fie cu spic bogat și grădinile să fie rodnice. Tot lui i se roagă și fetele, ca să le dăruiască neprețuita podobă capilară, știind că părul lung și bogat le face mai atrăgătoare pentru flăcăi.

1 octombrie – Acoperământul Maicii Domnului

Creștini ortodocși prăznuiesc, an de an, la 1 octombrie, Acoperământul Maicii Domnului. Este sărbătoarea rânduită de Biserică în amintirea arătării Maicii Domnului în biserică din Vlaherne. La 1 octombrie 911, se făcea priveghere în această biserică, pentru salvarea cetății care era asediată. La ora patru dimineața, Maica Domnului s-a arătat înaintea poporului, stând în văzduh și rugându-se cu lacrimi. În toate lăcașurile de cult, se oficiază Sfânta Liturghie și se citește acatistul, în amintirea minunii din biserică Vlaherne.

Sărbătoarea Acoperământului Maicii Domnului este puțin cunoscută la noi, la români, dar prăznuită și cinstită mult în Bizanț, fiind, ulterior, preluată și ținută cu multă osârdie de greci, de sârbi, de ucraineni etc. În Moldova, i se acordă o mai mare atenție, unde se numește pocrov (în slavonă însemnând acoperământ), aici existând chiar și schituri care se numesc Pocrov, pentru că sunt închinare acestui praznic al Acoperământului Maicii Domnului. Printre bisericile care au hramul închinat sărbătorii „Acoperământul Maicii Domnului” se numără și cea din satul Bălcăuți, unde majoritatea populației este de etnie ucraineană.

De la părintele paroh al bisericii din Bălcăuți, Cosmin Cucu, am aflat că „începând cu anul 2014, bucuria credincioșilor ortodocși este și mai mare, întrucât acest praznic împărătesc este însemnat în calendar cu cruce roșie, adică cu tinere (diferența între sărbătorile cu cruce roșie și cruce neagră, din punct de vedere liturgic, este dată de bogăția și de solemnitatea slujbelor, așa cum le găsim în cărțile de cult, și de faptul că aceste sărbători au cea mai desfășurată slujbă)”.

Portretul unui preot al satului contemporan

De opt ani se află părintele Cosmin Cucu în Bălcăuți. Și-a început activitatea pastorală cu entuziasm și visuri multe. Și-a asumat misiunea de apostolat într-un sat ucrainean, îngrijind de sufletele oamenilor și militând pentru schimbarea mentalităților și pentru transformarea visurilor în realitate.

Oamenii trebuie să fie înzestrați cu multă tărie de caracter pentru a ajunge să-și vadă visurile îndeplinite. Părintele Cucu a demonstrat că o are din plin. Și mai are și puterea de a-i face și pe alții să i se alăture în acest demers deloc ușor. Ce au reușit să facă bălcăuțenii călăuziți de părintele lor

SATUL BĂLCĂUȚI, ÎN SĂRBĂTOARE

paroh în acești opt ani de zile pentru biserică din localitate? Ne-a ajutat să primim răspunsul la această întrebare însuși părintele Cosmin Cucu.

Pentru început am aflat informații despre istoricul bisericii din Bălcăuți: „Biserica actuală, din piatră și cărămidă, în formă de cruce, a fost zidită între anii 1880-1882, prin contribuțiile și munca credincioșilor și cu ajutorul Fondului Religionar al Sfintei Mitropolii a Bucovinei. Biserica a fost sfințită de IPS Mitropolit Silvestru al Bucovinei și Dalmației, cu hramul «Acoperământul Maicii Domnului», în anul 1882, prin stăruința p.c. paroh Ioan Hostiuc. Este un sfânt lăcaș impunător, care are 25 de metri lungime, 15 metri lățime și 15 de metri înălțime, fiind o adevărată catedrală. În interior, biserică este înzestrată cu un iconostas cu icoane pictate pe lemn de scândură și cu icoane pictate în ulei de pictorul Epaminonda Bucevschi. În anul 1936, biserică a fost împodobită cu o pictură nouă, în tempera, executată de pictorul Vecliuc din Siret, sub păstorirea p.c. preot Ilie Vasilaș. În 1977, pictura a fost reîmprospătată în timpul păstoririi pr. Mihai Negrea, dar între timp s-a deteriorat complet”.

Și după ce schimbă acoperișul bisericii și ridică gard nou atât la biserică satului, cât și la cimitirul acestuia, preotul Cosmin Cucu n-are odihnă, așa că face demersuri pentru înfrumusețarea bisericii pe care o păstorește: „Cu binecuvântarea IPS Pimen, în anul 2020, s-au început lucrările de restaurare și consolidare totală a clădirii sfântului lăcaș, în vederea începerii pictării acesteia și, totodată, a montării sistemului de încălzire în pardoseală și placare cu marmură. Lucrările s-au făcut sub oblăduirea mea și cu osârdia și sprijinul financiar al enoriașilor binevoitori și iubitori ai

Casei Domnului, cărora le mulțumesc și pe această cale. S-a săvârșit această lucrare de înfrumusețare a dumnezeieștii Biserici, cu pictură în tehnica fresco, de către pictorii pr. Iulian Cosma și George Borcea, în zilele de păstorie a IPS Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților.”

„Veniți, că iată toate sunt gata”

(Luca 14, 17)

Și au venit mulți credincioși, mulți preoți, mulți oficiali. Niciodată, cred, n-au așteptat bălcăuțenii cu mai multă nerăbdare sosirea hramului ca în acest an, când a avut loc resfințirea Bisericii ca o încununare a amplelor lucrări de consolidare, renovare și repictare, eforturi depuse de întreaga comunitate.

Despre cum a fost ne-a vorbit neobositul părinte Cosmin Cucu: „Sărbătoarea «Acoperământul Maicii Domnului» este una dintre cele mai frumoase sărbători închinare Fecioarei Maria, fiind momentul când ne amintim de neîncetatul ajutor al Maicii Domnului. Cum să nu dobândim nădejde de mântuire, când știm că «pe tine te-a ales pentru a fi Lui Maica și te-a făcut creștinilor care te cinște, apărătoare nebiruită!». Cu binecuvântarea Înaltpreasfințitului Părinte Calinic, Arhiepiscop al Sucevei și Rădăuților, cu acordul Preafericitului Părinte Daniel, Patriarhul României, prin directă implicare a părintelui consilier cultural Constantin Oprea și a părintelui protopop Ionel Constantin Maloș și prin dragos-

tea p.c. Vasile Pârjol, stareț al Mănăstirii Cernica, bucuria sărbătorii a fost încununată și de venirea moaștelor Sfântului Ierarh Calinic de la Mănăstirea Cernica, pentru trei zile (30.09-2.10.2022). Amintesc faptul că, la sfârșitul lunii mai 2022, credincioșii Parohiei «Acoperământul Maicii Domnului» din Bălcăuți au avut parte de binecuvântarea lui Dumnezeu, prin aducerea pentru totdeauna a veșmântului Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica, bucurându-se de mijlocirea și ajutorul Sfântului. De asemenea, începând cu acest eveniment unic, Biserica Ortodoxă Bălcăuți, va primi al doilea hram, al Sfântului Cernican, devenind cea dintâi parohie din cadrul Mitropoliei Moldovei și Bucovinei care va avea acest hram. Cumva, rescriem istoria, întrucât acum 140 de ani biserică satului nostru a fost prima parohie din cadrul Mitropoliei Bucovinei care a primit hramul «Acoperământul Maicii Domnului», fiind

deschizătoare de drumuri în acest sens, iar acum ne dorim același lucru: să o facem cunoscută pe Maica Domnului și pe Sfinții noștri ocrotitori.”

De ce dintre toți sfinții români a fost ales Sfântul Calinic ca ocrotitor al bisericii din Bălcăuți? Motivul alegerii ni-l dezvăluie părintele Cosmin Cucu: „Întrucât am absolvit primii ani ai Seminarului Teologic la Cernica, apoi, de-a lungul studiilor universitare, am fost un apropiat al părinților cernicani, ajutând la activitățile administrative ale Mănăstirii, s-a creat o legătură duhovnicească, de filiație, indestructibilă, care depășește timpul și distanța fizică. Împreună cu soția am simțit în permanență ajutorul Sfântului Ierarh Calinic, însăși venirea copiilor se datorea ză lui, motiv pentru care cel dintâi copil al familiei poartă numele Calinic. Nenumărate au fost minunile Sfântului, văzute și auzite, fiind «vindecător al bolnavilor, ajutător al săracilor» și, de aceea, din dragoste față de Sfânt, dar și din dorința unor credincioși care au auzit de minunile Sfântului, s-a decis să aducem în parohia noastră veșmântul care a acoperit sfintele moaște, ca să ne fie întărire și apărare”.

Suflete înveșmântate în smerenie și evlavie

Toți cei veniți la Bălcăuți s-au întâlnit în rugăciune, trăind clipe unice. Sfânta Liturghie a fost oficiată de Preasfințitul Damaschin Dorneanu împreună cu un sobor de preoți și diaconi.

Părintele Cosmin Cucu a ținut să sublinieze și faptul că „modele prin fapta și puterea exemplului, deputatul UUR, Nicolae Miroslov Petrețchi, primarul comunei, Vasile Șoiman, președintele Filialei Suceava a UUR, Ilie Sauciuc, directoarea școlii, Mihaela Pitrinjel, Petru Soiman, coordonatorul ansamblului «Kozaciok», dar și celelalte cadre didactice, dimpreună cu noii ctitori și binefăcători au participat alături de enoriașii parohiei și ceilalți oaspeți din satele învecinate la rugăciunea în comun în cinstea Măicuței Sfinte și a noului ocrotitor, Sfântul Ierarh Calinic. De asemenea a fost alături de noi și preotul Ioan Ardelean, vrednic slujitor și dumnealui la biserică din Bălcăuți cu ani în urmă, care a primit ordinul Sfântului Ioan cel Nou de la Suceava, pentru întreaga activitate. Fiecare zi de hram, precum cea de anul acesta, reprezintă pentru noi un prinos al recunoștinței față de Maica Sfântă și față de sfinții lui Dumnezeu.

(Continuare la pagina 14)

Lăcrămioara GRIGORCIUC

Creșterea calității vieții nu se limitează doar la tehnologizarea lumii moderne, ci reprezintă acele procese care au drept scop modificarea structurilor, a organizării și a desfășurării activității într-un sistem economico-social contemporan, dar corelat cu minunatele tradiții ancestrale, prin dezvoltarea rurală durabilă, economică și ecologică, devenită mai mult decât un principiu al dezvoltării globale, mai exact un factor de prim rang.

Data fiind nevoia de coordonare eficientă a resurselor globale disponibile, amplificarea realizării scopurilor de dezvoltare rurală și de protecție a mediului trebuie să primeze în orice societate actuală, cu viziuni viabile pe termen lung. Totuși, agricultura, cu precădere creșterea animalelor, nu este doar o ramură economică de producție a profitului și a mărfurilor, ci un stil de viață încadrat într-un spațiu cultural și social, așa cum se întâmplă și în viața etnicilor ucraineni de pe teritoriul României.

Păstoritul, adică creșterea ovinelor pe pășuni, a îndeplinit un rol important în viața socială, culturală și economică din istoria poporului român, care, alături de cel ucrainean, a contribuit la coeziunea etnică și lingvistică a celor două popoare prin formele sale principale, și anume transhumanța și transterminția, ambele activități reprezentând deplasările temporale ale turmelor de oi în funcție de sezoanele climatice și de utilizarea eficientă a fânețelor și a pășunilor poziționate la distanțe considerabile de satul originar al oierilor.

Eficiența unui sistem de creștere a ovinelor extensiv-transhumant este demonstrată prin lipsa investițiilor semnificative în adăposturi sau pentru întreținerea ori formarea de pășuni pentru păscut, acestea fiind deja existente în biodiversitatea mediului înconjurător, cu atât mai mult dacă avem în vedere uriașul potențial biogenetic de adaptare, de producție și reproducere a acestor animale.

În același timp, păstoritul nu se rezumă doar la creșterea animalelor și deplasarea turmelor acestora, ci privește și parcurgerea unor drumuri montane inedite în vederea explorării și exploatării eficiente a pășunilor, prin adaptarea la un sistem de viață simplu, natural și liniștit, o simbioză între oameni, natură și animale.

Pentru accentuarea importanței conservării și promovării tradițiilor ucrainene, a cunoașterii istoriei, a datinilor, a folclorului și a meșteșugurilor preluate de la străbuni, precum și pentru asigurarea continuității acestei moșteniri pastorale ancestrale inedite, Uniunea Ucrainenilor din România a organizat duminică, 18 septembrie 2022, la sediul Organizației Locale din Rona de Sus, evenimentul „Vara la stână”, menit să înfățișeze viața păstoritului montan, în centrul căruia se află stâna, așezarea păstorească poziționată adesea la munte, unde se adăpostesc și își desfășoară activitatea ciobanii și oile.

Ațiunea s-a bucurat de prezența mai multor oficialități, dintre care amintim: președintele Filialei Maramureș, Miroslav Petrechi, președintele Filialei Botoșani, Victor Semciuc, președintele Comisiei pentru probleme de tineret și sport, Ciprian Lușcan, președintele Organizației locale

Vara la stână

Crasna Vișeuului, Gheorghe Mocernac, prim-vicepreședintele UUR, Vasile Pasenciu, membri ai organizațiilor locale din Bocicoiu Mare, Ruscova, Rona de Sus, Repedea, Ioan Petrovai, Pinte Mariciuc, Mihai Ioan Lauruc, Ioan Recalo, corespondentul Fabian Popovici, viceprimarul din Rona de Sus, Ioan Ruscovan, și alți membri ai Uniunii. De asemenea, a fost remarcată prezența

unui număr considerabil de tineri ucraineni, ca dovadă a eficienței Uniunii Ucrainenilor din România în sporirea interesului noilor generații în cunoașterea tradițiilor și a obiceiurilor ucrainene.

Atmosfera specifică evenimentului a fost asigurată de prezența pe scenă a următorilor artiști și ansambluri: grupul vocal din Rona de Sus, coordonator Maria Prodaniuc, solista Diana Țifrac, solista Simina Colopelnic din Remeți, solista Laura Logoș din Poienile de sub Munte, grupul „Huțulii veseli” din Valea Vișeuului, coordonat de Maria Papariga, ansamblul „Nadiia” din Repedea, coordonat de Adriana Recalo, grupul

„Curcubeul” din Lunca la Tisa, coordonat de Anna Sambor, și ansamblurile folclorice din Ruscova, Crasna Vișeuului, Coștiui, Tulcea și Timiș. Din Bistra, a participat corul bisericesc, coordonat de Irina Iordăchianu, cei prezenți fiind încântați și de grupul de dans al Filialei Botoșani și de ansamblul folcloric „Cervona Kalena” din cadrul Filialei Suceava, coordonat de Iulian Chideșă.

Dincolo de vremea rece și mohorâtă, atmosfera a fost întreținută de cântecele și dansurile vesele ale grupurilor prezente, iar bucatele tradiționale: mămăliguță cu brânză, sarmalele, răciturile, cârnații etc. au amintit tuturor de mâncărurile specifice Maramureșului de odinioară.

Pentru a căpăta o mai largă perspectivă asupra lumii, de-a lungul timpului, păstoritul și-a modificat mecanismul de funcționare și structura prin transferul de la păstoritul sedentar la cel transhumant.

Data fiind principala condiție a păstoritului transhumant, și anume libertatea acestuia, toate satele ucrainene montane în care păstoritul și-a manifestat activitatea au fost așezări libere. Printre problemele care au lărgit orizontul vieții pastorale se numără și trecerea anotimpurilor, reprezentând noi trepte și noi conținuturi.

Specifice primăverii și verii, de la începutul lunii mai și până la sfârșitul lunii august, sunt activitățile păstorilor în jurul stânelor așezate, majoritar, la mari altitudini. Însă naturațea, frumusețea și liniștea specifică peisajelor montane fac ca această perioadă să treacă repede, ca un vis oniric, astfel încât, odată cu sosirea primelor semne ale toamnei, încep și pregătirile pentru coborârea turmelor la vale.

Din exterior, regiunile pastorale pot părea izolate și lipsite de viață, însă transhumanța conturează o importantă unitate și un sens definit al acestora, prin contribuția ei semnificativă la următoarele elemente: circulația valorilor și uniformizarea limbii, a culturii și a obiceiurilor ucrainene, întreținerea și transmiterea legăturilor dintre ucrainenii aflați în diferite regiuni, precum și mișcările de populație influențate de oieri în timpul deplasărilor periodice.

Într-un context antropologic tradițional, stâna reprezintă, indiferent de locul în care s-ar afla, fie la câmpie, fie la munte (diferențiată uneori doar ca aspect sau funcționalitate), un simbol al civilizației și al culturii ucrainene, o sumă a tuturor însușirilor păstoritului care, câteodată, era strâns legată de agricultură, chiar și în zonele montane, unde era posibilă practicarea și extinderea extremă a acesteia, în unele situații, prin defrișare, dezvoltată treptat prin reglementarea mai multor elemente sociale, în raport cu mediul natural, cu un puternic impact asupra comunității, a limbii, precum și a folclorului.

Prin organizarea acestor evenimente, Uniunea Ucrainenilor din România asigură toți factorii economici, sociali, culturali și de mediu necesari procesului perpetuării tradițiilor montane ale ucrainenilor.

Fabian POPOVICI

SATUL BĂLCĂUȚI, ÎN SĂRBĂTOARE

(Urmare de la pagina 13)

Hramul împlinește același rol în viața bisericii ca îngerul păzitor în viața particulară a credincioșilor. La finalul slujbei, unind Euharistia cu filantropia socială, locuitorii satului nostru au pregătit peste 700 de pachete tuturor celor prezenți, spre sănătatea și ajutorul lor. Pentru toate acestea mulțumim, laudăm și slăvim pe Dumnezeu Cel întreit în Persoane: Tatăl, Fiul și Sfântul Duh dimpreună cu Maica Sfântă și Sfinții împreună rugători!”

La final de sărbătoare

După o perioadă în care enoriașii au trudit din greu ca toate să iasă bine în ziua de sărbătoare a satului lor, nu pot fi rostite decât două cuvinte pentru jertfa lor: mulțumire și admirație. Iar părintelui Cosmin Cucu, care a muncit alături de ei,

îi transmitem să aibă același suflet plin de dăruire, energie, dragoste și mulți ani în mijlocul enoriașilor din parohia Bălcăuți, căci a strâns un număr mare de oameni în jurul Bisericii prin purtarea sa exemplară, îngemănată cu un serviciu religios demn și cu sfaturi înțelepte.

Reîntoarcerea ucrainenilor arădeni la locurile de baștină din Maramureș

Dacă ai spus chiar și o singură dată în viață „merg la casa de acasă” înseamnă că drumul vieții te-a dus departe de locurile unde ai văzut lumina zilei, înseamnă că un colț din sufletul tău a rămas undeva să păzească muntele, dealul sau

câmpia din fața casei care ți-a fost cândva acasă. A rămas să vibreze la dangătul clopotului din biserică în care, copil fiind, ai pășit sfios să înalți o rugă, în timp ce tu ai plecat în lumea largă. Și pentru că etnicii ucraineni din comuna Târnova au rostit de multe ori aceste cuvinte, întrucât ei s-au stabilit pe aceste meleaguri venind din localitățile maramureșene, Filiala Arad a UUR, cu sprijinul financiar deosebit al Uniunii Ucrainenilor din România și, implicit, al domnului Nicolae Miroslov Petrețchi, președintele acesteia, a organizat în perioada 12-15 august 2022 o excursie la locurile de baștină. Două autocare au fost puse la dispoziția celor 103 ucraineni stabiliți în localitatea arădeană sus-menționată. Unii dintre participanți au mărturisit că ultima

vizită făcută în locurile natale a fost cu mulți ani în urmă, 4, 5 sau chiar 10 ani.

Pe drum, grupul de participanți a servit masa la un restaurant din Satu Mare, unde nu doar bucatele au fost delicioase, ci și localul a fost deosebit de frumos.

La destinație, cei mai mulți dintre participanți și-au exprimat dorința de a se caza la rudele sau la prietenii care i-au așteptat cu nerăbdare, iar câțiva s-au cazat în condiții foarte bune la o pensiune din Poienile de sub Munte. Aceștia au servit masa la doamna Ileana Senuca, o bucătăreasă pricepută, care a reușit să-i mulțumească pe toți cei care i-a trecut pragul, demonstrând că ucrainenii au o zestre gastronomică de nerefuzat.

În prima zi a șederii, un grup de 50 de persoane a vizitat Cascada Cailor, situată în apropierea stațiunii turistice din Borșa. Autocarul cu care s-au deplasat a putut fi parcat chiar lângă telescaun. După un urcuș cu telescaunul, care a oferit privilegiul excursioniștilor de a admira muntele ca de la egal la egal, drumul spre cascadă a fost de o frumusețe deosebită, trecând printr-o pădure seculară. La un moment dat, cărarea a coborât pe coama muntelui și în față s-a deschis Cascada Cailor, în toată splendoarea ei. Aceasta este o cădere de apă pe versantul abrupt al Rezervației Piatra Rea care se revărsa peste Podul Cailor de la o înălțime de circa 90 de metri în mai multe trepte, cu căderi succesive. Drumul la întoarcere a fost ceva mai dificil, dar frumusețea peisajului i-a făcut pe călători să ignore acest lucru. După un itinerar așa de frumos, cina a fost

servită, tot la doamna Ileana Senuca, de către toți participanții la excursie.

Cea de a doua zi a fost dedicată vizitării locurilor natale. A fost o zi copleșitoare. Fiecare uliță, fiecare casă, piața, biserica le amintea ucrainenilor arădeni de copilărie, de prietenii, de frați, bunici și de alte evenimente din viața lor. Apoi, au putut observa și foarte multe schimbări: case noi, magazine, terase, oameni noi, tineri, mulți tineri

veniți acasă în concedii din toate colțurile lumii. Seara i-a prins în centru socializând, povestind, glumind.

Luni dimineața, după micul dejun, autocarele au pornit înapoi spre casă. La solicitarea multora dintre călători, s-a făcut un popas la Săpânța unde, fiind zi de sărbătoare, ucrainenii noștri au participat puțin și la slujba religioasă din biserică situată în Cimitirul Vesel. Masa a fost servită, din nou, la Satu Mare.

A fost o excursie emoționantă, oferită de Uniunea Ucrainenilor din România, care nu ar fi fost posibilă fără organizarea impecabilă a celor de la Filiala Arad a UUR și, în mod special, a domnului președinte Gavrilă Miculaiciuc.

Cu siguranță, cei care au avut bucuria de a-și revedea locurile de baștină vor avea ce povesti celor rămași acasă așa cum le-au povestit rudelor din Maramureș despre viața pe care și-au încropit-o departe de locurile unde au copilărit.

Gianina BUTAR

Brumar privește în lumea martirului creștin

„Mult poate înaintea Domnului rugăciunea celui drept.”

În armonie cu vremea culesului roadelor pământului, Brumar vine spre noi într-un car tras de boi. Dacă n-ar fi așa, socotelile de acasă nu s-ar potrivi cu cele din câmp. Credința sălășluiește în noi ca o rezervație de bucurie supremă, încununându-ne sufletele care se oglindesc în nemăsurata lor cale ce străbate universul de la un țărm al timpului și spațiului la alt țărm. Gânduri către veacurile de suferință ale creștinilor adapă sufletul din izvorul de învățăminte pe care ni-l dă viața acestora.

Nevoii ne simțim să cugetăm de-a dreapta cugetului că, în vremurile când învățătura creștină era amenințată, martirii au apărut-o și au păstrat-o cu jertfa vieții lor. În ansamblul umanismului, de fapt, toate ideile mari, care au răscolit cugetul omenesc și au condus înaintea acestuia în drumul spre desăvârșire, au cerut tot atâtea jertfe, dacă nu cu mult mai multe chiar decât războaiele dintre popoare, pentru a ajunge să cucerească conștiințele și să mobilizeze asupra-le atenția celor cărora se adresau. Este aceasta o constatare veche de când lumea, care măsoară timpul, redimensionează sensul, și orice pagină din istoria culturii umane o dovedește, ca, de exemplu, înțeleptul Socrate cu al său

precept „Cunoaște-te pe tine însuși!”, rostit într-o perioadă când cei de un neam cu el erau cum nu se poate mai bine pregătiți pentru a se convinge de adevărul acestui principiu. Ceva mai apropiat de noi, învățatul Galileu a riscat de a fi ars de viu pentru curajul da a afirma un adevăr de care azi și copiii sunt convingși, anume acela că pământul se învâрте în jurul soarelui. Poporul românesc, aidoma celui ucrainean, și nu numai, au izbutit fiecare să-și păstreze zestrea spirituală prin lupte seculare, semănând cu oase albite de vreme, marcând și păstrând cu sfințenie marginile lor firești dintre hotare.

Eroi au fost și încă sunt cei ce, spre norocul umanității, au susținut cu fermitate marile idei, și acestui nobil tip de jertfelnicie, prin dăruirea lor, le datorăm noi, cei de astăzi, cunoașterea adâncurilor sufletelor de neam, precum și cucerirea și stăpânirea puterilor naturii până dincolo de hotarele nebănuite ochiului și minții celor din vechime, în comparație cu contemporanii.

Dinainte de acestea, avem în vedere faptul că jertfe de vieți omenști exemplare au survenit ca o necesitate, prin care lumea trebuia să se convingă de adevărul învățăturilor și al principiilor morale descoperite lumii de Fiul lui Dumnezeu. Ele s-au statornicit a fi un

tezaur, s-au înfiripat cu învățături și principii de viață pe care mintea mărginită a pământenilor n-ar fi ajuns prin ea însăși, nicidecum, să le conceapă.

Adevărul propovăduit în temeiul frumuseții învățăturii creștine a stăruit deasupra umanității ca un nimb mai limpede ca lumina zilei. Totuși, lumea i s-a împotrivit și i-a declarat război. Totul a început cu jertfirea însuși a blândului și dumnezeiescui Iisus. A fi creștin și a mărturisi credința creștină consemnase prin fapte aceste două virtuți drept acte de vitejie, care, mereu, se plăteau cu prețul vieții. Înarmați însă cu puterea credinței lor, propovăduitorii Cuvântului lui Dumnezeu și-au jertfit trupurile lor, după care însetase lumea de la începuturile ei și, în acest chip, înnobilită de fiimea valorică asupra Adevărului existențial, să ne-o lase nouă moștenire.

Drept urmare, în octombrie, an de an, sărbătorim cu cântări de laudă pe Sfântul Mare Mucenic Dumitru, unul din vitejii de seamă ai creștinătății, pe ostașul credincios și totdeauna treaz al lui Hristos; pe luptătorul până la moarte al cauzei creștine, pe entuziastul apărător și susținător al idealului creștin. Întrezărim în personalitatea sa simbolul a ceea ce trebuie să fie cineva pentru a se putea spune despre el că-i purtător cu vrednicie al numelui de creștin, un

model de vie amintire a felului cum trebuie să-și apere creștinătatea credința sa. A fi creștin însemna a fi condamnat de mai înainte, a trăi zilele și a-ți aștepta sfârșitul în orice clipă...; a fi creștin și a mărturisi credința creștină reprezenta un act de vitejie, care, întotdeauna, se plătea cu prețul vieții. Pe pământ, fiind rânduit să-și ducă viața ostășește, cu sufletul neobosit, Mucenicul Dumitru a căutat fără încetare curajul de a înainta vitejește spre înălțimile cerești, chemând în ajutorul inimii și al minții pe Duhul biruinței.

A făcut parte din ierarhia militară, unde ocupa un loc dintre cele mai de frunte, având și o frumoasă stare materială. Lucrul acesta nu l-a împiedicat de a fi un creștin desăvârșit, apărându-și credința cu prețul vieții. Curajul și convingerea cu care apăra învățătura creștină erau lucruri neînțelese pentru păgânii din timpul său, fapt pentru care aceștia l-au tratat ca pe un rățacit. Pentru creștinii, însă, suferințele sale sunt minunate lecții de consolidare morală, iar, spre pomenire, sângele său vărsat jertfelnic se prefăcu în mir tămăduitor.

Privind împreună cu Brumar și cu Brumărel înspre lumea martirului creștin, ni se umele sufletul din minunatul tablou al vieții Sfântului Mare Mucenic Dumitru, ale cărui rugăciuni vor face ca Iisus Mântuitorul să reverse peste noi milele sale cele bogate și darurile iubirii sale de oameni, pentru că *mult poate înaintea Domnului rugăciunea celui drept*.

Mihai MATEICIUC

IUBIRE DE BISERICĂ ȘI DE NEAM

În cadrul Sfintei Liturghii din duminicile de peste an, al treilea Antifon cântat în biserici conține cele nouă Fericiri pe care le-a rostit Mântuitorul în Predica de pe Munte, acestea fiind cuprinse în capitolul 5 al Evangheliei după Matei. În ultima perioadă, din cauza războiului și a urii, nemulțumirea oamenilor s-a intensificat foarte mult, fapt care m-a făcut să mă gândesc la ceea ce aduc în sufletul omului pacea, iubirea, blândețea și încrederea în Providența Divină.

Cuvintele rostite de Hristos, „Feriți-vă cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul”, au un mesaj și sunt de un real folos pentru creștinul care le aude, le ține la inimă și se străduiește să le împlinească. Pilda blândeții desăvârșite este Însuși Mântuitorul, care spune despre Sine așa: „Învățați-vă de la Mine, că sunt blând și smerit cu inima și veți afla odihnă sufletelor voastre” (Matei 11, 29). Blândețea este virtutea care împodobește personalitatea creștinului, constituind baza pe care ar trebui să se edifice întreaga viață creștină, deoarece prin blândețe se creează ambianța raporturilor firești cu aproapele.

În Vechiul Testament, ni se spune că omul cel mai blând de pe pământ era Moise (Numeri 12, 13), iar, în Noul Testament, Mântuitorul este pilda desăvârșită a blândeții. Iată câteva exemple: atunci când sluga Arhiereului L-a palmuit (cf. Ioan 18, 22), Hristos nu a omorât-o, deși avea

Feriți-vă cei blânzi, că aceia vor moșteni pământul!

puterea să o facă. El, în schimb, cu blândețe și cu bunătațe, i-a cerut socoteală zicând: „Dacă am vorbit rău, dovedește ce este rău, iar dacă am vorbit bine, de ce mă bați?” (cf. Ioan 18, 23); când Apostolii Iacov și Ioan i-au propus să verse foc din cer peste necredincioși, cum a făcut Ilie prorocul, Iisus i-a mustrat, spunându-le că El n-a venit să piardă suflete, ci să le mântuiască (cf. Luca 9, 54-55). În cele din urmă, condamnat fiind la moarte de judecătorii cei fără de lege, El ascultă sentința în liniște și se duce pe Golgota, unde este bătut în cuie fără a-și retrace dragostea față de ucigași, ba, dimpotrivă, Îl roagă pe Tatăl ceresc să le ierte acest păcat, pe care l-au săvârșit față de Fiul Său Unul născut. Iată cât de mare a fost blândețea lui Iisus! Cei care cugetă la viața Lui se îmbălbășesc față de cei ce-i supără, luând ca exemplu pe Cel care s-a arătat *chip al blândeții*.

Omul blând, care se străduiește să împlinească această poruncă a blândeții, nu va răsplăti niciodată răul cu rău, nu se va supăra peste măsură încât să fie mânios o lungă perioadă de timp, nu va ridica glasul la mânie împotriva celor care păcătuiesc, pricinuindu-i necazuri, nu va amenința și nu se va răzbuna.

Promisiunea pe care a făcut-o Hristos celor blânzi, că „vor moșteni pământul”, ne explică Sfinții Părinți că: pe de o parte, pământul pe care îl vor moșteni se referă atât la zile îndelungate, cât și la multe alte bunătăți de care se vor bucura în această lume asemeni blânzilor și smeriților Iov, David sau Iacov. Blândețea și înfrânarea sau nimicirea mâniei și liniștirea ajută enorm la sănătatea și viața îndelungată a omului, dacă luăm în considerare că, astăzi, factorul principal al decesului îl reprezintă stresul și neliniștea. Pe de altă parte, mult mai important, oamenii blânzi vor primi bunătățile promise de Dumnezeu celor ce-L iubesc, pe pământul celor vii, adică în Cer.

Este greu pentru noi, creștinii de astăzi, să fim blânzi, să fim liniștiți, să ne încredem în Dumnezeu, motivând că, acum, e mai greu de împlinit acestea față de cum era cândva... Dar fiecare generație și fiecare creștin născut în această viață nu pot trăi fără griji, fără ispite sau fără stres. Ceea ce face, însă, diferența, este modul nostru de raportare la Dumnezeu și la Cuvintele Lui: încrederea pe care ne-o punem sau nu în purtarea Lui, în grijă față de noi și față de întregul Univers.

pr. dr. Ioan IURCEA

Viața Sfântului Ierarh Calinic de la Cernica

cu viețile marilor noștri cuvioși și ierarhi. Fiind călugăr și preot desăvârșit, duhovnic căutat de toată lumea și stareț sfânt, ctitor duhovnicesc al Mănăstirii Cernica, episcop adevărat și povătuitor al turmei lui Hristos, Sfântul Ierarh Calinic rămâne modelul desăvârșit al sfântului român, care îmbină în chip fericit sfințenia personală și nevoița proprie cu jertfelnicia și dragostea pentru mântuirea aproapei. Iată, așadar, dimensiunile sfântului român: nevoița călugărească și slujire în același timp, rugăciune personală și jertfă euharistică, supunere duhovnicescă și autoritate de mare păstor de suflete, toate unite în aceeași persoană, prin cea mai curată iubire de Dumnezeu și de oameni. Sfântul Ierarh Calinic era de loc din București, născut la 7 octombrie 1787. La vârsta de 20 de ani, adică în anul 1807, a intrat ca frate la Mănăstirea Cernica, sub vrednicul stareț, cuviosul Timotei. După un an de ucenicie la marele duhovnic Pimen, fratele Constantin este călugărit, iar, la 3 decembrie 1808, este hirotonit ierodiacon. După 5 ani, la 13 decembrie 1813, este hirotonit preot, datorită vieții lui cu totul alese. Postea zilnic, se ruga neîncetat, făcea sfânta ascultare cu desăvârșită supunere, la biserică fiind nelipsit și în chilie foarte sânguitor, căci dormea pe un scăunel doar trei ore. După doi ani, la 20 septembrie 1815, cuviosul Calinic a fost făcut duhovnic de către mitropolitul Nectarie al Ungrovlahiei, care, mai târziu, se spovedea la sfinția sa. A devenit un așa de bun duhovnic, încât îl căuta toată lumea, de la mitropolit până la cel din urmă mirean. În anul 1816, la 3 martie, marele stareț Timotei și-a dat obștescul sfârșit, iar, la 13 decembrie 1818, cuviosul Calinic este ales stareț de obștea Mănăstirii Cernica. Timp de 33 de ani, adică până la 14 septembrie 1851, când este ales episcop la Râmnicu Vâlcea, cuviosul arhimandrit și stareț Calinic a fost povătuitorul și părintele duhovnicesc al Mănăstirii Cernica. Supraveghea și conducea și mănăstirile dimprejur: Pasărea, Căldărușani, schitul Icoana, Ghighiu, Poiana Mărului, Rătești, Țigănești și Ciorogârla. Cu alte cuvinte, marele stareț devenise un al doilea Paisie, un mare organizator al vieții monahale din Țara Românească. Avea o obște la Cernica foarte bine încheagată, care număra peste o sută de călugări, cu duhovnici renumiți și cu rânduială de viață călugărească model în țara noastră. Sub cuviosul Calinic, monahismul românesc a trăit o nouă etapă de înflorire duhovnicescă. În calitate de episcop la Râmnicu Vâlcea, Sfântul Calinic s-a dovedit la fel de devotat Bisericii lui Hristos, la fel de iscusit în păstoria sufletelor omenești. A fost un predicator neîntrecut, un slujitor plin de Duh Sfânt, un călugăr smerit și cuvios și un episcop cu viață sfântă și făcător de minuni. Timp de 17 ani a păstorit eparhia Râmnicului, învățând cuvântul Evangheliei, slujind Biserica, sfințind preoți, păstorind bine turma cea cuvântătoare, vindecând numeroși bolnavi și organizând mănăstirile din eparhie. În anul 1863, a întemeiat renumita Mănăstire Frăsinei cu rânduială athonită, în care nu intră femei. Împovărat de ani și obosit de grija eparhiei sale, Sfântul Ierarh Calinic se retrage din scaunul de episcop la 24 mai 1867, după 17 ani de binecuvântată păstorie. Dorind să fie înmormântat la mănăstirea de metanie, revine la Cernica, unde îl așteptau ucenicii cu mare dragoste. Aici, a mai trăit încă un an în boală și pregătire pentru veșnicie. La 11 aprilie 1868, în zorii zilei, Sfântul Ierarh Calinic, rezemându-și capul pe pieptul ucenicului său Ghermano, și-a dat sufletul în mâinile lui Hristos, la vârsta de 81 de ani. Plâns de întregul sobor al călugărilor, al preoților, al ierarhilor și de mii de credincioși, trupul Sfântului Calinic a fost îngropat în pridvorul bisericii Sfântul Gheorghe din ostrovul mare, potrivit testamentului lăsat de acesta. După 87 de ani, adică în primăvara anului 1955, Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române a hotărât canonizarea Sfântului Calinic. Slujba canonizării s-a săvârșit la 23 octombrie 1955, cu zeci de arhierei, cu sute de călugări și cu mii de credincioși adunați din toată țara. A fost o sărbătoare a întregii Biserici Ortodoxe Române, o mărturie a ortodoxiei noastre vii și lucrătoare și un act de recunoștință adus primului sfânt canonizat al neamului nostru. Marele istoric român Nicolae Iorga afirma despre Sfântul Calinic că «el încheie cu vrednicie șirul curaților călugări fără arginți, al ctitorilor de cărți și clădiri de închinare, al sufletelor de arhierei, care o clipă nu și-au închipuit că fapta ori gândul lor scapă de supt ochiul privighetor al lui Dumnezeu». Acum, întreaga suflare creștin-ortodoxă îi aduce slavă lui Dumnezeu, Maicii Sale Preacurate și Sfântului Ierarh pe care îi cinstim prin prezență, cântare și rugăciune”.

A consemnat **Lăcrămioara GRIGORCIUC**

Responsabilitatea pentru opiniile exprimate în paginile *Curierului ucrainean* revine, în exclusivitate, autorilor. Redacția nu-și asumă obligațiile legate de conținutul materialelor și nu returnează articolele nepublicate.

CURIERUL UCRAINEAN

**Strada Radu Popescu, nr. 15,
sector 1, București
Telefon: 021.222.0724,
Tel./fax: 021.222.0737**

**E-mail:
curierul.ucrainean@uur.ro**

**Redactor-șef:
Ioan Herbil**

**Redactor:
Ștefania Pietreanu**

**Tehnoredactare și culegere:
Ștefania Pietreanu**

**Tiparul executat la
Tipografia
„RCR PRINT”
ISSN 1223-5210**